

ΧΡΟΝΙΚΑ ΖΕΥΝΩΔΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΕΡΑΝΑΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 31 ■ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1980 ■ ΗΜΕΡΗ 5741

Καλη Χρονια

שנה טובה

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΚΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΧΡΟΝΟ 5741

Μέ τήν εύκαιρια τῶν ἑορτῶν τοῦ Νέου "Ετους, 5741, τό Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο στέλνει σ' ὅλους τούς ὁμοθρήσκους τίς πιό θερμές εὐχές του γιά ύγεια, χαρά, ἀτομική πρόοδο καὶ οἰκογενειακή εύτυχία.

Ο χρόνος πού ἀρχίζει σημαδεύεται μέ τίν εἰσοδο τῆς Ἐλλάδος στήν Ε.Ο.Κ. καὶ γι' αὐτό θά είναι ἔνας χρόνος τόσο κρίσιμος, ὅσο καὶ δημιουργικός.

Στή νέα αὐτή πορεία τοῦ Ἐλληνισμοῦ τά καθήκοντά μας σάν πολιτῶν είναι αὐξημένα μιά κι είναι συνυφασμένα μέ τίς γιγαντιαῖς προσπάθειες τοῦ Κράτους καὶ τῶν συμπατριωτῶν μας.

Παράλληλα είναι σοθαρά αὐξημένα καὶ τά καθήκοντά μας σάν θρησκευτική μειονότητα. Γι' αὐτό τώρα, παρά ποτέ ἄλλοτε, ὀφείλουμε νά σταθοῦμε κοντά στίς Κοινότητές μας. Νά τίς βοηθήσουμε, νά τούς συμπαρασταθοῦμε. Νά συμπαρασταθοῦμε ὅχι μέ τύπικές παρουσίες ἢ μέ ἀπλή ἐκπλήρωσι ἐκείνων πού θεωροῦμε σάν ύποχρεώσεις μας, ἀλλά νά συμπαρασταθοῦμε ούσιαστικά, μέ πραγματική θέλησι νά βοηθήσουμε καὶ νά δημιουργήσουμε. Νά κάνουμε δηλαδή «κάτι παραπάνω».

Αύτό τό «κάτι παραπάνω» δικαιοῦνται νά τό ἀπαιτήσουν οἱ Ἐθραϊκοί Οργανισμοί μιά κι αὐτοί ἐργάζονται καὶ μοχθοῦν γιά τό σύνολο, γιά τό σήμερα καὶ γιά τό αὔριο.

Ἡ Νέα, λοιπόν, Χρονιά μᾶς βρίσκει μέ αὐξημένα καθήκοντα ἀπέναντι τοῦ Ἐλληνισμοῦ, τοῦ Ἐθραϊσμοῦ ἀλλά καὶ τῆς διεθνοῦς Κοινότητος. Γι' αὐτό ἡ ὀλόψυχη εὐχή μας είναι γιά Ειρήνη, Πρόοδο καὶ Δικαιοσύνη.

TIZKOY LEZANIM RAMBOT

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΒΡΑΪΣΜΟΣ

Διαβάζοντας στό τεύχος τοῦ Ματίου τῶν «Χρονικῶν» τήν έργασία τοῦ Γάλλου συγγραφέα Edmond Fleq με τὸν τίτλο «Γιατὶ είμαι Ἐβραῖος» θυμήθηκα τὸ παλαιό βιβλίο πού στολίζει τὴ βιβλιοθήκη μου, τοῦ 1831 πού μάλις είχε γίνει Κράτος ἡ Ἑλλάδα μας, καὶ ἀπεφάσισα νά γράψω τά παρακάτω.

Θέλω συγκεκριμένα νά ἀποδείξω πώς καὶ οἱ Ἑλληνόπαιδες, μὲ τὴν ὑποτυπώδη τότε παιδεία, θυμήθηκαν καὶ τὴν Ἱστορία τοῦ Ἐβραικοῦ Λαοῦ καὶ ἀπεφάσισαν νά τὴν διδάξουν στὰ σχολεῖα των. Γιατὶ πιστεύω πώς καὶ οἱ δύο φυλές στὸ χώρο τίς Μεσογείου ἔπαιξαν τὸ ρόλο τους καὶ ἔχουν τίς κοινές ρίζες καὶ τοὺς κοινούς ἀγώνας. Δύο φυλές μὲ παράλληλους δρόμους καὶ κοινούς στόχους.

Τὸ βιβλίο πού βρέθηκε στὰ χέρια μου καὶ πού τὰ ἀντίτυπά του σπανιζουν γιά τίς Ἑλληνικές βιβλιοθήκες, ἔχει τὸν τίτλο «Ἡ Ιστορία τοῦ Ἐβραικοῦ Λαοῦ», είναι σέ 320ν σχῆμα κι ἔχει περίπου 420 σελίδες. Ὦργκωδες ὅπως καταλαβαίνει κανεὶς. Τὴν ἐπεξεργασία τοῦ βιβλίου ἀρχιας ἀπό τὴν Ἰταλικὴ ὁ Κων/νος Βαρδαλάχος τό 1827, ὅπου φέρει τὴν ἡμερομηνία στόν πρόλογό του. Τὸ βιβλίο είναι συγγραφή

τοῦ Ἰταλοῦ Φραγκίσκου Σοαύιου καὶ τυπώθηκε σε Ἑλληνικό τυπογραφεῖο τῆς Ὀδησσοῦ (Ρωσίας) κατά το 1831. Τό εβγαλεὶς ὁ Εμπορικός Ελληνικός Σύλλογος γιὰ λογαριασμὸν τῶν Ἐλληνοπαιδῶν. Αὐτά ἀναφέρονται στὴν προμετωπίδα τοῦ βιβλίου. Ἀναφέρεται στὴν ἐπίτιμη τῆς Ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθῆκης καὶ ἔτσι ὁ Φραγκίσκος Σοαύιος βάζει τά θεμέλια τῆς θρησκείας.

Δραστήριος ὁ συγγραφέας με ὄξυνοι καὶ βαθοῖς, ἐτύγχανε γνωστός στοὺς Ἑλληνες τότε λογίους καὶ πρὸ παντός στὸ Γρηγόριο Κωνσταντῖνο. Γράφει στὸν προλογὸ του ὁ μεταφραστής «Τὸ βιβλίο αὐτό θὰ πρέπει ἀναγκαῖς να γίνη ἀνάγκαιον ἀντικείμενον τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας καὶ διά τὰ δύο γένη (ἀνδρῶν καὶ κορασίων)». Καὶ ἀκολουθεῖ: «Λογίζομενος λοιπόν, πόσον περιφήμον είναι τὸ ὄνομα τοῦ Φραγκίσκου Σοαύιου καὶ πόσην ὥφελειαν ἐπροσένησαν πάντοτε εἰς τὴν Ἰταλιανά συγγράμματα του ἀπεφάσισα νά μεταφράσω τὸ παρὸν βιβλιαρίον εἰς τὴν ὡμιλουμένην γλώσσαν τῶν νῦν Ἑλλήνων, διά τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος τά όποια ἀπ' ὅλα στεροῦνται, ὅσα διευθύνουσι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν παιδῶν, ὅχι μόνον εἰς τὰ ρηθέντα σχολεῖα

• Ο Νίκος Εγγονόπουλος γιά τὴν Ρωμιοσύνη καὶ τούς Ἐβραίους •

■ Σὲ συνέντευξὶ του στὸ «Βῆμα» (6-1-1980), ὁ ἀπρόσιτος κήρυκας τοῦ υπερεαλισμοῦ Νίκος Εγγονόπουλος μίλησε καὶ γιὰ τὴ σημερινή κοινωνία.

■ Ο Εγγονόπουλος, ζωγράφος καὶ ποιητής τιμήθηκε μὲ τὸ ἐφετινό Κρατικό Βραβεῖο ποιήσεως, 40 ἀκριβῶς χρόνια ἀπό τὴν πρώτη ἐμφάνισί του (τό 1939) στὴν Τέχνη.

■ Σὲ ἔρωτησι «ἄν συμφωνεῖς ὅτι ζοῦμε σέ μιά δύσκολη κοινωνία», ὁ Εγγονόπουλος ἀπάντησε:

«Πάντοτε ἡμασταν ἔτσι. Εἶναι ἡ ἀπόσταση πού μᾶς κάνει καὶ τὰ ξεχνάμε. Δὲν είναι «κάθε πέρυσι καὶ καλύτερα», ἀλλὰ «κάθε πέρυσι καὶ τὰ λησμονούμε». Πάντοτε ὁ ἄνθρωπος βασανίζοταν. Ἐγώ ὅμως ὀφείλω νά σᾶς τὸ πῶ. Εἶμαι ἔνας θαυμαστής, ἔνας μέγας θαυμαστής τοῦ ἔλληνισμοῦ. Ὁ ἔλληνισμός είναι ἔνας μεγάλος λαός. Μιά ἄλλη φορά πού θᾶχουμε περισσότερο χρόνο θά σᾶς μιλήσω τί θαυμασμό ἔχω γιά

τὴν ἀνθρωπιά τῆς ρωμιοσύνης. Εἶναι ἀπιθανό πράγμα. Φανταστεῖτε ὅτι δύο περιουσίαι λαοὶ τοῦ κόδου μεν είναι οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ Εβραιοι - αὐτοὶ οι βασανισμένοι, οι καταδιωκόμενοι λαοί. Οι Ἑλληνες βρήκαν ὅτι είναι σχετικό μὲ τὸ ἄνθρωπο. Οι Εβραιοι βρήκαν ὅτι είναι σχετικό μὲ τὴ θρησκεία, μὲ τὸ Θεό. Αὐτούς τοὺς δύο λαούς - μὲ προσέχετε; - τούς ἀντάμειψαν καταλλήλως καὶ τούς δύο. Καὶ τούς Ἑλληνες καὶ τούς Εβραιούς... Σάν τοῦ Ναστρεντίν Χότζα πού τοῦ ἐλεγαν: «Κάποιος σέ συκοφαντεῖ. Ποιός είναι;» - «Δέν τὸν θυμάμαι, κάτι καλό θά τοῦ ἔκανα, ἀλλά δέν τὸν θυμάμαι νά σᾶς χαρῶ... Προσέχετε; Μᾶς ἀντάμειψαν καταλλήλως ἐμᾶς τούς Ἑλληνες ἀπό αἰώνες τώρα, μάς ἔθασάνισαν. Κι ἐμεῖς παραμείναμε πάντα δημιουργικοί, πάντα νά προσφέρουμε κάπι... Γι' αὐτό ὁ ἔλληνισμός είναι γιά μένα μεγάλη παρηγοριά...» ■

ΙΣΤΟΡΙΑ

Τ Ο Τ

ΕΒΡΑΪΚΟΥ ΛΑΟΥ

κατ' ἐπιτομὴν Συγγραφεῖσα
ὑ π ὁ

ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΣΟΑΥΙΟΥ

Καὶ μεταφρασθεῖσα ἐν τῆς Ἰταλίᾳ, εἰς
τὴν Ομιλουμένην Γραμματὴν γλωσσαν

ὑ π ὁ

ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΒΑΡΑΛΑΛΑΧΟΥ.

πρὸς χρῆσιν τῶν Εὐλαγχιῶν Σχολείων

Ἐ κ δ ο Θ ἔ τ σ α δ ἔ

μετάνυψ τοῦ ἑταῖρου Εὐλαγχοῦ Εμπορευοῦ Σχολείου.

ΕΝ Ο ΔΗΣ Σ Ωι,

Ἐ τῇ Τεπογανὶ τοῦ τοῦ Εὐλαγχοῦ Εμπορευοῦ Σχολείου:

1831.

Θέλει εισθαι ὡφελιμὸν τὸ βιβλίον, ἀλλὰ καὶ εἰς τάς οἰκιας διά τὴν τῶν παιδῶν ἀνάτροφὴν καὶ διδασκαλίαν τῶν νέων καὶ τῶν γερόντων». Εἰς τὴν Ρωσικήν ἔχει μία παράγραφο εἰς τὸ ἔσωτερικὸν τοῦ πρώτου φύλου.

Τὸ κείμενο ἀρχίζει: «ἀπό τὴν ἔξοδον τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἔως εἰς τὸ Βασίλειον τοῦ Σαούλ», «Διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης. Καταποντισμὸς τοῦ Φαραὼ. Οδὴ τοῦ Μωάσεως». Περιεργεῖς οἱ στειξεῖς τοῦ τυπογραφείου ὅπως τά χρησιμοποιοῦσαν τότε μὲ τὴν περιεργοῦ λοξὴ γραφή. Ομολογουμένως διά τὴν Ιστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἑβραισμοῦ ἀποτελεῖ ἔνα ντοκουμέντο. Χρησιμὸν θά ἤταν ἡ ἐπανέκδοσίς του γιὰ τὴν χρήσιν τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων καὶ πρός πλούσιον τῶν Βιβλιοθηκῶν.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΣΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία σημειώσεις ἡ πρωτοβουλία τοῦ Κεντρικοῦ Ἱσαραηλιτικοῦ Συμβουλίου ὅπως, στά πλαίσια τοῦ πνευματικοῦ του προγράμματος, δωρίσει σὲ Βιβλιοθήκες τῆς χώρας βιβλία γιὰ τὸν ἐμπλουτισμὸν τους. Μέσα στά ὄρια τῶν δυνατοτήτων του, τὸ Κ.Ι.Σ. ὀπέστειλε βιβλία στὶς 44 Δημόσιες Βιβλιοθήκες. Ἐπίσης, κατόπιν αιτήσεως τους, ἐνίσχυσε 28 ἄλλες τοπικές, ἐπαρχιακές κυριας, Βιβλιοθήκες.

Γιὰ τὴν πρωτοβουλία αὐτή τοῦ Κ.Ι.Σ. ἔγραψαν, μεταξύ ὄλλων οἱ ἐφημερίδες: ATHENS NEWS (10/6), Έστια (11/6), Βήμα (11/6), Θεσσαλονίκη (11/6), Μακεδονία (11/6), Ακρόπολις (12/6), Ημερογια (13/6), Βραδύνη (13/6), Καθημερινή (13/6), Βραδύνη (17/6), Γυναικα (2/7), Οικονομικός Τύπος (13/7), Ανυνένηση τῆς Λούτσας (΄Ιουλίος).

Άπο τῷ ζωή τῶν Κοινοτήτων

ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Ἡ Ἱσαραηλιτικὴ Κοινότητα Θεσσαλονίκης, συνεχίζοντας τὴν ὥραια παράδοση ποὺ ἔγκαινεσε πρὶν ἀπὸ ἓνα τέταρτο τοῦ αἰώνα, ἀνέλαβε καὶ φέτος τη διοργάνωση τῶν παιδικῶν κατασκηνώσεων, ποὺ λειτούργησαν στὴν Πλάκα - Λιτόχωρο ἀπὸ τὶς 7 ὡς τὶς 27 Ιουλίου. Ἡ φετεινὴ συμμετοχὴ κατασκηνῶν ξεπέρασε καὶ τὶς ποὺ αισιόδοξες προβλέψεις. Συγκεκριμένα ἐλαβον μέρος 93 παιδιά, ἡλικίας 7 - 14 ἑταῖρον ποὺ προέρχονταν ἀπὸ δὲλς τὶς Κοινότητες τῆς χώρας.

Ἡ ἀρχηγία τῆς κατασκηνώσεως ανυπέθηκε καὶ πάλι στὸν καθηγητὴ σωματικῆς ἀγωγῆς κ. Θεόδωρο Αύγιδη, ἐνώ σημαντικὴ ὑπήρξε καὶ ἡ προσφορά τῶν Ἑβραιοδιδασκάλων Ἐλιέζερ καὶ Λύδιας Χασσόν.

“Οπως κάθε χρόνο, οἱ κατασκηνωτές πέρασαν ἔνα ἀδέχαστο καλοκαίρι μὲ τὰ θαλασσινὰ μπάνια, τὰ παχινίδια καὶ τὶς ἐκδρομές στὶς γύρω περιοχές, τὶς προβολές ψυχαγωγικῶν ταινιῶν κ.λ.π. Παράλληλα, καὶ ὅσο τὸ ἐπέτρεπαν τὰ περιορισμένα χρονικά περιθώρια, τούς δόθηκε μία ἑβραϊκὴ ἐκπαίδευση μὲ τὴν ἐκμάθηση ἑβραϊκῶν τραγουδιῶν καὶ χορῶν καὶ τὴν τακτικὴ τέλεση τοῦ ‘Ονεγκ Σαμπτά.

Ἡ κατασκηνωτικὴ περιόδος ἔληξε μὲ τὴν καθιερωμένη γιορτὴ πού ὀφησε καὶ πάλι τὶς πιὸ εὐχάριστες ἐντυπώσεις.

Ἡ Ἱσαραηλιτικὴ Κοινότητα Θεσσαλονίκης, ποὺ περιβάλλει τὸν θεσμὸ μὲ ἀπέραντη στοργὴ καὶ ἀγάπη, κινητοποίησε δὲλς τὶς δυνάμεις τῆς γιὰ τὴν ἐπιτυχία του καὶ ἔξακολουθεῖ νά ἀποβλέπει στὴν ἀγόρα οικοπέδου μὲ τὴν προοπτικὴ ἀνέγερσης μονίμων κατασκηνωτικῶν ἐγκαταστάσεων.

“Αδειες γιά τὸ Ρώς - ‘Ασανᾶ καὶ τὸ Γιόμ Κιπούρ

Μέ τὴν ύπ’ ἀριθ. Φ. 448/5/127220 τῆς 8/8/1980 διαταγήν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων Στρατηγοῦ ‘Αγ. Γκράτιου «Ἑγκρινεται ἡ χορήγηση ἀδείας μικρᾶς διαρκείας στοὺς Ἱσαραηλίτες Ἐφέδρους Ἀξιωματικούς καὶ Κληρωτούς Οπλίτες, μέσα στὶς δυνατότητες τῶν ὑπηρεσιακῶν ἀναγκῶν, γιὰ νά ἐκτελέσουν τὰ θρησκευτικά τους καθηκόντα κατά τὶς ἐօρτές ποὺ καθορίζονται ἡμερολογιακῶς ὡς ἔξης: α) Τὴν 11 - 12 Σεπτεμβρίου 1980, γιὰ τὴν πρώτη τοῦ θρησκευτικοῦ ἑτους (Ρώς, ‘Ασανᾶ). β) Τὴν 19 - 20 Σεπτεμβρίου 1980, γιὰ τὴν ἡμέρα ἐξιλεώσεως (Γιόμ Κιπούρ).».

‘Ομιλία τῆς κ. Ν. Φάΐς σε λαρισινό σωματείο

Στὴ μηνιαία συγκέντρωση τοῦ φιλανθρωπικοῦ σωματείου «Φίλες τῆς ἀγάπης», τῆς Λαρισῆς προσεκλήθη καὶ μίλησε ἡ κ. Νάκη Φάΐς.

Ἡ ιστορία ποὺ δηγήθηκε ἤταν ἡ δική της ιστορία, στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς. Τότε εἶχε κρατηθῆ ἀπὸ τοὺς Γερμανούς γιὰ 15 ἡμέρες, ἀλλὰ τελικά τούς ἐπεισεὶς ὅτι ἤταν χριστιανή καὶ τὴν ἐλευθέρωσαν ζητώντας της καὶ συγνώμη ἐπειδὴ τὴν νόμιμαν γιὰ Ἑβραία.

Η ΕΠΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ
ΕΝΟΣ ΛΑΟΥ ΣΤΗ ΓΗ ΤΟΥ:

Η παράνομη μετανάστευση στήν Παλαιστίνη

"Ένα από τα πλοιά σέ μια από τις άκτες της Παλαιστίνης.

Από τήν έποχή τής καταστροφής τού Ναού και τής διασποράς τού Εβραϊκού λαού, δεν επαψε νά ύφισταται έντονη ή έπιθυμια τής έπιστροφής του στή γη τού Ισραήλ. Οι ήγετες διαφόρων κινημάτων και κυρίως Μεσσιανικών, έξήγηραν, άπο καιρού σέ καιρό, τούς έβραιους γιά έπιστροφή στή Γη τους. Τά κινήματα αυτά φανερώνονταν, συνήθως, σέ κρισιμες, γιά τόν Εβραϊκό λαό έποχές, πού έρμηνεύονταν σάν προετοιμασία γιά τήν έμφανιση τού Μεσσία - Λυτρωτή.

Έτσι μποροῦμε νά πουμε ότι ο «πολιτικός Σιωνισμός» δέν βλάστη-

σε από τίποτα άλλο παρά από ένα παλιότερο Σιωνισμό, τόν «Μεσσιανικό Σιωνισμό». Αύτός ό «Μεσσιανικός Σιωνισμός» διήρκεσε μεχρι τό ετος 1882, παρ' όλο ότι παράλληλα, υπήρχαν και δειγματα «πολιτικού Σιωνισμού». Δύο ήταν οι αιτίες που έφεραν, ειδικά τό ετος αυτό, τό 1882, μιά άναγεννηση τής μετανάστευτικής συνειδησης στή Γη τών πατέρων: Η ίδρυση τού κινήματος «Χιμπάτ Τσιών» και τά πογκρόμ έναντιν τών έβραιων τής Ρωσίας πού άρχισαν σέ μεγάλη κλίμακα, τό 1881. Οι πρώτοι λοιπόν, αύτοι μετανάστες ίδρυσαν μέ τόν έρχομό

τους στό Ισραήλ, άγροτικες έκμεταλλεύσεις, ένω ένα μέρος αυτών έγκαταστάθηκε και στίς πόλεις.

Η πρώτη έγκατάσταση έβραιών στήν Παλαιστίνη

Αύτή ή πρώτη έγκατάσταση, τά νεώτερα χρόνια, έβραιών στήν Παλαιστίνη, αποτελεί συγχρόνως και την Ιστορία τής νέας έβραικης άμυνης στή Γη τους. Αύτη είναι και η εποχή ίδρυσεως τών πρώτων έβραικών γεωργικών έγκαταστάσεων στήν Παλαιστίνη, τής άναγεννησης τής έβραικης γλώσσας σάν καθομιλουμένης γλώσσας, τής καθιέρωσης ένός ένιασιού έκπαιδευτικού συστήματος και τού προγραμματισμού γιά τήν ίδρυση άνεξάρτητων δημόσιων έβραικών ίδρυμάτων.

Τήν έποχή αύτή ή Παλαιστίνη άποτελούσε μέρος τής Οθωμανικής Αύτοκρατορίας. Αμέσως, λοιπόν μετά τήν πρώτη αύτή μετανάστευση τού 1882, οι Τουρκικές άρχες κατάλαβαν τά πολιτικά άποτελέσματα ένός τέτοιου κινήματος, σέ άντιθεση μέ τίς προηγούμενες μετανάστεύσεις πού ό σκοπός τους, καθώς είπαμε, δέν ήταν πολιτικός άλλα, κυρίως, θρησκευτικός. Αύτος ήταν ό λόγος τών προσπαθειών τών Τουρκικών άρχων νά πειριούσουν ή και νά έμποδίσουν τήν εισαδό έβραιων στήν Παλαιστίνη, τήν άπαγδρευση άγιοράς έδαφων άπό έβραιοις.

Τό πλοιό «Θεόδωρος Χέρτσλ» στό λιμάνι τής Χάιφας

Η ΕΠΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΝΟΣ ΛΑΟΥ ΣΤΗ ΓΗ ΤΟΥ:

καθώς και τήν άπαγόρευση ίδρυσης αγροτικών ή άλλων έγκαταστάσεων.

Παρ' όλες αυτές τις άπαγορεύσεις, ό αριθμός των έβραιών στήν Παλαιστίνη, αυτά τα χρόνια (1882 - 1914), αυξήθηκε από 25.000 σε 85.000 άτομα.

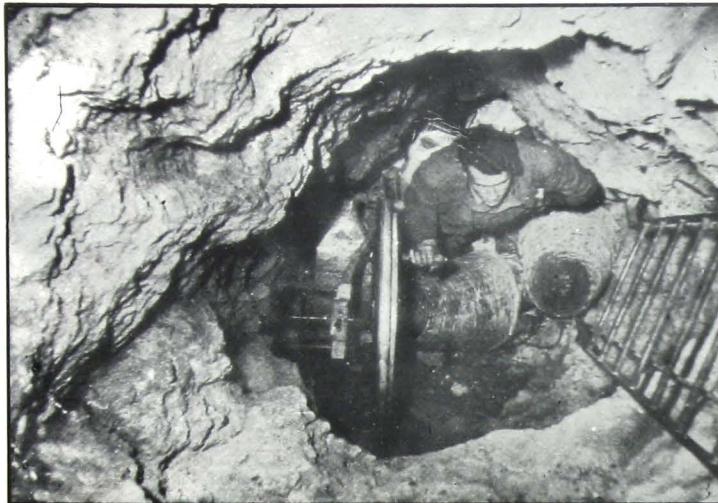
Η Παλαιστίνη ύπό τους ἄγγλους

Μέ τήν κατάληψη τῆς Παλαιστίνης από τούς άγγλους άλλαξαν οι προϋποθέσεις δυνατοτάτων έβραικής μετανάστευσης. Στήν «δήλωση Μπάλφουρ», τόν Νοέμβριο 1917, ή Βρεταννική Κυβερνηση, τόνιζε ότι «βλέπει καλοπρασίρετα τήν ίδρυση έθνικής έστιας γιά τόν Έβραικό λαό στήν Παλαιστίνη, και θά κάνει κάθε δυνατόν γιά νά διευκολύνει τήν πραγματοποίηση αύτού τού σκοπού».

Μέ τήν άναληψη τῆς έντολης γιά την Παλαιστίνη, κατόπιν άποφασης τῆς Κοινωνίας τῶν Έθνων, τό 1920, καθορίστηκε από τήν Αγγλία, άναλογια 16.500 πιστοποιητικῶν μετανάστευσης στήν Παλαιστίνη. Μετά, όμως, τά γεγονότα και τίς διαμάχες που έγιναν στήν Παλαιστίνη μεταξύ άραβων και έβραιών, τό 1921, τέθηκαν περιορισμοί στή μετανάστευση, βάσει «τῶν δυνατοτήτων οικονομικῆς άπορροφήσεως τῆς Παλαιστίνης και τῶν ίδρυμάτων άποικισμοῦ».

Η άρχη τῆς «δυνατότητος οικονομικῆς άπορροφήσεως» καθορίστηκε έπισημώς μέ τήν δημοσίευση τῆς «Λευκής Βιβλίου» γιά τήν Παλαιστίνη τό 1922, πού άποτελούσε τήν βρεταννική έρμηνεια τῆς Έντολής τῆς Κοινωνίας τῶν Έθνων. Αύτή ή συστηματικοποίηση, παρ' όλους τούς περιορισμούς που έβαλε έπέτρεψε μιά συνεχή αύξηση τού έβραικού πληθυσμού στήν Παλαιστίνη από 85.000 άτομα τό 1917 σε 400.000 άτομα και τό 1937 και άνέβασε τό ποσοστό τού έβραιων στόν πληθυσμό τῆς χώρας από 10% σε 30%.

Παρ' όλα όμως τά κατ' άρχην εύεργετικά γιά τούς έβραιους άποτελέσματα, αυτό «τό σύστημα τῆς

Δραπέτευση από τό στρατόπεδο συγκεντρώσεως στήν Κύπρο.

Τό στρατόπεδο συγκεντρώσεως στήν Κύπρο.

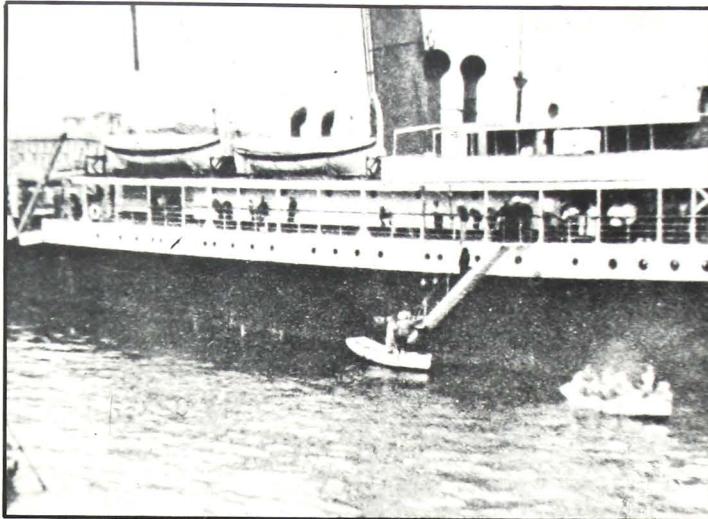
Έπισης, παράνομοι μετανάστες έφτασαν στό Ισραήλ και μέ άλλα μέσα και ή βρεταννική άστυνομία παρακολουθούσε τό φαινόμενο από κοντά και κατέβαλε κάθε προσπάθεια νά τό έμποδισει.

Τό πρώτη προσπάθεια οργάνωσης τῆς παράνομης αύτῆς μετανάστευσης σέ μεγάλη κλίμακα - μετανάστευση πού όνομάστηκε από τότε «Ααπαλά» - έγινε από τήν Ομοσπονδία «Χαλούτς» στήν Πολωνία και άλλα κράτη στήν κεντική και άνατολική Εύρωπη.

Τό πρώτο πλοϊο τῆς «Χαλούτς» πού έφτασε στίς ακτές τῆς Παλαιστίνης, ήταν τό έλληνικό πλοϊο «Βέλος» χωρητικότητας 180 ταξιδιωτῶν. Τό πλοϊο αύτό έφερε τόν Ιούλιο τού 1934, 350 πρωτοπόρους από τήν Πολωνία, Λιθουανία και

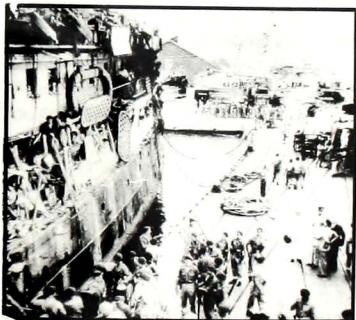
1932: Αρχίζει ή παράνομη μετανάστευση

Τό πρώτο κύμα αύτῆς τῆς παράνομης μετανάστευσης ήλθε τό 1932 μετά τούς άθλητικούς άγωνες τῆς πρώτης Μακκαβιάδας, κατά τήν διάρκεια τῆς οποίας, πολλοί νέοι άθλητές άποφάσισαν νά έγκατασταθούν στό Ισραήλ.

Τό πλοιο «Βέλος».

Τό πλοιο «Εξοδος 1947».

Λάτβια. Τό Σεπτέμβριο τού 1934, ἔκανε τό «Βέλος» τό δεύτερο του ταξίδι, ὅμως αὐτή τήν φορά ύπο τήν παρακολούθηση τῆς βρεταννικής ἀστυνομίας, ἡ ὁποία και ἐμπόδισε τήν κάθοδο τῶν μεταναστῶν ἀπό τό πλοιο. Μόνο 50 ἐπιβάτες κατόρθωσαν νά ἀποβιβασθοῦν και οἱ ὑπόλοιποι ἐπέστρεψαν στήν Πολωνία. Ἀπό ἑκεῖ ἥλθαν στήν Παλαιστίνη ἀργότερα, μέ πιστοποιητικά.

Ἡ στάση τού Ἐβραϊκοῦ Πρακτορείου, τοῦ ὁποίου ὁ ρόλος ἦταν συμβουλευτικός πρός τήν βρεταννική Κυβέρνηση και συνεργάζονταν μέ αὐτή σέ θέματα οικονομικά και κοινωνικά πού ἀφοροῦν τήν ἐγκαθίδρυση Ἰουδαϊκῆς «έθνικῆς ἐστίας» και θέματα σχετικά μέ τόν Ἐβραϊκό πληθυσμό τῆς Παλαιστίνης, ὅσον ἀφορᾶ τήν παράνομη μετανάστευση,

ἦταν ὅτι: «κάθε Ἐβραϊος πού ἐρχεται στήν Παλαιστίνη μέ κάθε μέσο, ἐρχεται βάσει δικαιώματος πού τού κατοχυρώθηκε ἀπό τήν ἴδια τήν βρεταννική ἐντολή. Τό γεγονός ὅτι ὁ κάθε μετανάστης ἀπορροφᾶται και τακτοποιεῖται ἀπό κάθε ἀπομη στήν Παλαιστίνη μαρτυρεῖ ὅτι, ἡ ἀναλογία τῶν πιστοποιητικῶν μετανάστευσης πού δίδουν οι βρεταννικές ὄρχες δέν ἀνταποκρίνεται στήν δυνατότητα ἀπορρόφησης τῆς χώρας. Γιά τὸν λόγον αὐτὸν ἡ αὔξηση τῆς νόμιμης μετανάστευσης είναι ἡ μόνη λύση στό πρόβλημα παράνομης μετανάστευσης».

Η ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς Πήλ

Τό ἔτος 1937 ἀλλαξε ἡ βρεταννική πολιτική ἐναντί τῆς μετανάστευσης. Σύμφωνα μέ τίς προτάσεις τῆς Βασιλικῆς Ἐπιτροπῆς (ἡ Ἐπιτροπή Πήλ), πού ἐπισκέφτηκε τήν Παλαιστίνη, μέ τήν ἐκροξη τῶν γεγονότων τού 1936 (γιά νά ἐρευνήσει και νά βρει πιθανές λύσεις στίς σχέσεις μεταξύ Ἐβραίων και Ἀράβων), ἡ βρεταννική Κυρέρηση δήλωσε ὅτι δίδει τήν συγκατάθεσή τῆς στήν ἴδρυση Ἐβραϊκοῦ Κράτους σέ ἐνα μέρος τῆς Παλαιστίνης, ὅμως παράλληλα ἐλάττωσε τήν ἀναλογία πιστοποιητικῶν μετανάστευσης σέ 12.000 τόν χρόνο.

Οι λόγοι αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς ἦταν πολιτικοί και βασισμένοι ὅχι σέ

οἰκονομικά κριτήρια ἀλλά στήν γραμμή ὅτι δέν πρέπει ὁ Ἐβραϊκός πληθυσμός τῆς Παλαιστίνης νά ύπερβει τά 30% τού συνόλου.

Τό Μάιο τοῦ 1939, ἡ ἀρχή αὐτή ἐπικυρώθηκε στήν «Λευκή Βίβλο» τοῦ 1939, ἡ ὁποία καθόριζε ὅτι τά ἐπόμενα πέντε χρόνια θά ἐπιτραπεῖ ἡ μετανάστευση 75.000 μόνον Ἐβραίων στήν Παλαιστίνη και ὅτι στήν συνέχεια ἡ μετανάστευση θά ἔχαρτηθεῖ ἀπό τήν συμφωνία ἡ μή τῶν ἀράβων. Ἡταν και αὐτός ἐνας ἀπό τούς περιορισμούς πού ἔθεσαν οἱ ἄγγελοι ἐναντίον τῶν Ἐβραίων. Μεταξύ αὐτῶν τῶν περιορισμῶν ἦταν ὁ «νόμος τῶν ἐδαφῶν», κατά τόν ὅποιο ἀπαγορεύτηκε σέ Ἐβραίους νά ἀγοράζουν ἐδαφά στά περιοδέτερα μέρος τῆς Παλαιστίνης. «Ολοι αὐτοί οι περιορισμοί ἐλαβαν χώρα σέ ἐποχή κατά τήν ὁποία ἡ κατάσταση τῶν Ἐβραίων στήν Εύρωπη πήγαινε ἀπό τό κακό στό χειρότερο, μέ τήν προσάρτηση τῆς Αύστριας στό Γερμανικό Ράιχ, μέ τίς ἐπιθέσεις ἐναντίον τῶν Ἐβραίων στήν Γερμανία τόν Νοέμβριο τοῦ 1938 («Νύχτα τῶν κρυστάλλων») και τήν ἀναμονή γιά ἐνα δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ἐτσι τά χρόνια αὐτά, παραμονές τοῦ δεύτερου Παγκόσμιου πόλεμου, προστέθηκε στό ρεῦμα τῶν παρανόμων μεταναστῶν στήν Παλαιστίνη ἔνα ἄλλο ρεῦμα παρανόμων μεταναστῶν, οἱ πρόσφυγες τῶν ύπο τήν γερμανική κυριαρχία κρατῶν.

Ἡ πρώτη ἀντίδραση στήν ἀλλαγή αὐτή, τῆς βρεταννικῆς πολιτικῆς ἐναντί τῆς μετανάστευσης ἦταν ἡ ὄργανωση νηοποιητῆς μέ τήν ὀνομασία «Ἀφ - Αλ - Πί» (Πάρ' ὅλα αὐτά). Ἡ ὄργανωση αὐτῆς τῆς νηοποιητῆς ἐγίνεται ἀπό τό Ρεβιζιονιστικό κίνημα.

Τό πρώτο πλοιο τῆς νηοποιητῆς ἐφτασε στή Χάιφα τόν Απρίλιο τοῦ 1937 μέ 15 μετανάστες. Τό δεύτερο ἐφτασε στής ἀκτές τῆς Ταντούρας τό Σεπτέμβριο τοῦ ίδιου ἐτούς, μέ 54 μετανάστες. Τό τρίτο πλοιο, μέ 96 μετανάστες, ἐφτασε στήν Παλαιστίνη τόν Μάρτιο τοῦ 1938. Τόν Ιούνιο τοῦ 1938, κατόρθωσε ἡ νηοποιητή νά ἀποβιβάσει 381 μετανάστες στήν Παλαιστίνη.

Τό Ἐβραϊκό Πρακτορείο ἦταν, ἀντίθετο μέ αὐτή τήν παράνομη μετανάστευση γιά διάφορους λόγους:

1) Ὁ μεγάλος κίνδυνος ὁ συνυφα-

Η ΕΠΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΝΟΣ ΛΑΟΥ ΣΤΗ ΓΗ ΤΟΥ:

- αμένος μέ αύτοῦ τοῦ είδους τήν μετανάστευση.
- 2) Τό οίκονομικό ἀσύμφορο αύτῶν τῶν ἐπιχειρήσεων.
  - 3) Η ἐλπίδα γιά μιά ριζική ἀλλαγή στήν πολιτική κατάσταση τοῦ Ἐβραϊκοῦ ἀποικισμοῦ στήν Παλαιστīνη.

Παραμονές τοῦ β' παγκόσμιου πολέμου: Οἱ ἑβραῖοι θέλουν νά φύγουν ἀπό τήν Εὐρώπη

"Ομως, ἡ πιεση τῶν ζητούντων νά μεταναστεύσουν ἐβραίοις ήταν ἀποφασιστική, καὶ ἔτοι τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1937 ἀνέχωρησαν ἀπεσταλμένοι τῆς ὄργάνωσης "Χαλούτς" (Πρωτοπόρος), γιά νά συνεχίσουν τίς προσπάθειες αύτῆς τῆς παράνομης μετανάστευσης.

Τό πλοϊο πού ὑγκαινίασε αύτή τή νέα ἐποχή στήν παράνομη μετανάστευση ήταν τό «Πισειδών», πού τόν Ιανουάριο τοῦ 1938 ἀράξε στίς ἀκτές τοῦ Κιφάρ Βίτκιν. Ἀμέσως μετά ἐφτασαν τά πλοια «Ἀρτεμισία» καὶ ἀπό τήν στιγμή αύτή ἥρχισε μιά συστηματική πρωτοποριακή παράνομη μετανάσταση, πού συνεχίστηκε, με μιά σχετική ὀπισθοχώρηση στά χρόνια τοῦ πολέμου, μέχρι τήν ἰδρυση τοῦ Ἰσραηλινοῦ Κράτους τό 1948.

Στήν ἥρχη ἔβγαιναν τά πλοια γιά ἀπόπλουν ἀπό Ἑλληνικά λιμάνια. Ὅμως ἀργότερα, μετά ἀπό πιεση τῆς βρετανικῆς Κυβέρνησης, ἡ Ἑλληνική Κυβέρνηση ἀπαγόρευσε τόν ἀπόπλουν καὶ καθορίστηκε σάν λιμάνι ἔξοδου τό Μπάρι τῆς Ἰταλίας.

Ἡ ὄργάνωση μετανάστευσης ἀγόρασε δύο πλοια τό «Ἀτράτο» καὶ τό «Κολοράδο», τά όποια μετέφεραν ἐκαποντάδες μεταναστῶν ἀπό τήν Εὐρώπη στήν Παλαιστίνη. Τό τελευταῖο πλοιο πού ἐφτασε στήν

Παλαιστίνη πρίν ἀπό τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ήταν το «Τάγκερ Ἡλ», τό ὅποιο βομβαρδίστηκε ἀπό τούς ἄγγλους μέ ἀποτέλεσμα δύο νεκρούς ἐπιβάτες.

Παράλληλα μέ τίς ὄργανώσεις «Ἀγκανά», «Ἐτοσλ», καὶ «Χαλούτς, ἀσχολούντο μέ τήν ὄργάνωση παράνομης μετανάστευσης καὶ διάφορα μεμονωμένα ἀτόμα, ἀλλα μέ ιδεαλιστικά κίνητρα, ὅπως ὁ γιατρός Μπαρούχ Κουρίνο ἀπό τήν Βουλγαρία καὶ ἄλλα γιά κερδοσκοπικούς σκοπούς.

· Η ἄγγλικη «Λευκή Βίβλος» τοῦ 1939

Μετά τή δημοσίευση τῆς «Λευκῆς Βίβλου» τοῦ 1939 ἀπό τούς ἄγγλους ἀλλαξε ἡ στάση τοῦ Ἐβραϊκοῦ Πρακτορείου ἀπέναντι στήν παράνομη μετανάστευση. Τότε κατάλαβε τό Ἐβραϊκό Πρακτορείο καὶ ὁ Δαβιδ Μπέν Γκουριόν ὅτι ἡ μετανάστευση αύτοῦ τοῦ είδους μπορεῖ νά ἀποτελέσει πολιτικό ὄργανο πίεσης στόν ἄγωνα ἐναντίον τῆς «Λευκῆς Βίβλου».

Μετά μερικούς μῆνες ἀμήχανίας συνήθησαν οἱ ἄγγλοι καὶ ὅργάνωσαν ἔναν τεράστιο μηχανισμό ἐναντίον τῆς μετανάστευσης πού κατά βάση ἔκλεισε ὅλες τίς πόρτες πρός τό Ἰσραὴλ. Οἱ ἄγγλοι ἔστειλαν ἀντιπρόσωπους καὶ πράκτορες στά διάφορα λιμάνια τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ ἄγγλική κατασκοπεία συγκέντρων ἀκριβεῖς πληροφορίες γιά κάθε πλοιο πού πλησιάζε στίς ἀκτές τῆς Παλαιστίνης. Στής ἀκτές ἔπλεαν γρήγορα ἀνίχνευση πλοιάρια καὶ ἀεροπλάνα πού ἐλέγχαν κάθε κίνηση στή θάλασσα.

Μέχρι τό καλοκαίρι τοῦ 1939 κατόρθωσαν οἱ Ἅγγλοι νά ἐμποδίζουν τήν είσοδο σχεδόν όλων τῶν πλοιών πού μεταφέρανε μετανάστες. Οἱ ἐπιβάτες αύτῶν τῶν πλοιών κλείστηκαν σέ στρατόπεδα συγκέντρωσης, καὶ ὁ ἀριθμός τους ἐκκαθαρίστηκε ἀπό τό γενικό ἀριθμό πιστοποιητικῶν μετανάστευσης.

Γιά τήν καταπολέμηση αύτῆς τῆς ἀπαγόρευσης ἰδρυθηκε ἀπό τήν «Ἀγκανά» εἰδικό σῶμα κομμάντος, τό «Πούμ», πού είχε σάν σκοπό τήν ἀντιμετώπιση τῶν παρεμποδιστικῶν ἐγκαταστάσεων τῆς Βρετανικῆς ἀστυνομίας ἀκτῶν.

Γιά τήν ἀποδοτικότερη ὄργάνωση τῆς παράνομης μετανάστευσης ἰδρύθηκε, τήν ίδια ἐποχή, εἰδικό ἰδρυμα μετανάστεύσης, καὶ πού είχε σάν προορισμό τήν ἔξεύρεση πλοίων, τήν ἐνοικίαση ἡ ἀγορά τους, τήν ὄργάνωση τῶν μεταναστῶν, τήν ἐπιβίβασή τους καὶ τήν παρακολούθηση μέχρις τήν ἀποβίβασή τους στό τελικό λιμάνι.

Μέ τήν ἐκρηξη τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πόλεμου, τό ἰδρυμα περιώρισε προσωρινά τήν μετάβαση μεταναστῶν μέσω θαλάσσης καὶ ἀσχολήθηκε κυριως μέ τήν ὄργάνωση μετανάστευσης ἀπό τό Ἰράκ καὶ τήν Συρία μέσω ξηρᾶς. Μετά, ὅμως τόν παγκόσμιο πόλεμο ξανάρχισε ἡ μέσω θαλάσσης μετανάστευση καὶ ὁ ἄγωνας ἐναντίον τῆς «Λευκῆς Βίβλου».

Μετά τόν πόλεμο

Ο πολιτικός σκοπός τῆς ὄργανωμένης παράμονης μετανάστευσης, στά χρόνια 1945 – 1948, ήταν νά γίνει φανερό στήν παγκόσμια κοινή γνώμη ὅτι ὁ Ἐβραϊκός λαός δέν θά συμβιβασθεῖ ποτέ μέ τό κλείσιμο τῶν πυλῶν τῆς Παλαιστίνης γιά αύτόν. Τήν ἐποχή αύτή ήταν συγκεντρωμένοι σέ στρατόπεδα στήν κεντρική Εὐρώπη πάνω ἀπό 250.000 ἑβραῖοι πρόσφυγες, λειψανα τής γερμανικῆς βαρβαρότητας πού περίμεναν τήν σειρά τους γιά νά μεταναστεύσουν στήν Παλαιστίνη.

Τό 1945, ὁ Πρόεδρος τῶν ΗΠΑ Χ. Τρούμαν πρότεινε στούς ἄγγλους νά ἀπορριφήσουν στήν Παλαιστίνη 100.000 ἀπό αύτούς τούς πρόσφυγες τής γερμανικῆς θυριωδίας. Ο υπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Μ. Βρετανίας Μπέβιν, ἀρνήθηκε τήν πρόταση καὶ ἀντιπρότεινε τή σύγκληση μιᾶς μικτῆς ἄγγλο-ἀμερικανικῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν μελέτη τοῦ ὄλου θέματος. ቦ ἐπιτροπή ἐπισκέφτηκε τά διάφορα στρατόπεδα προσφύγων στήν Εὐρώπη καὶ κατάλαβε τήν ἐπιθυμία τους νά μεταναστεύσουν στό Ἰσραὴλ. Τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ μεταναστευτικοῦ κινήματος, κατά τά ἐπι 1945 – 1948, ἀποτελεῖτο ἀπό αύτούς τούς πρόσφυγες. Τίς ἐργασίες ὅλης αύτῆς τῆς ἐκστρατείας μετανάστευσης διηγούνται

άπεσταλμένοι από τήν Παλαιστίνη πού δούλευαν γιά λογαριασμό τοῦ «Ιδρύματος Β. μετανάστευσης», και επίσης επιστρατευμένοι στις έβραικές μονάδες τοῦ βρετανικού Στρατού και ειδικά ἡ «Έβραική Λεγεών». Γιά τὸν σκοπό αὐτὸν ἀγοράστηκαν πλοιά πού τὰ πληρώματά τους ἀποτελοῦντο ἀπό ἔλληνες, ιταλούς, και ιοπανούς και επίσης έβραιούς θέλεοντές ἀπόστρατους τοῦ ἀμερικανικοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ. Ἡ ἀποβίβαση τῶν μεταναστῶν στὶς ἀκτές γινόταν ἀπό ειδικές μονάδες τῆς «Ἀγκανά» και τῆς «Παλαμάχης».

Οἱ ἄγγλοι ἐμποδίζουν καὶ πάλι τὴ μετανάστευση

Οἱ ἄγγλοι προσπάθησαν με κάθε στρατιωτικό και πολιτικό μέσο νά ἐμποδίσουν αὐτὸ τὸ κῦμα τῆς μετανάστευσης πού μεγάλωνε ἀπό μέρα σε μέρα. Σὲ κάποιο ὄρισμένο στάδιο μάλιστα ἥρχισαν νά ἔξοριζουν τοὺς ἐπιβάτες τῶν συλλαμβανομένων πλοίων. «Ἐτσι, ὅλα αὐτά τά θύματα τῶν γερμανικῶν στρατοπέδων, ψάχνοντας γιά μιά Πατρίδα, βρέθηκαν ἔσφρακι φυλακισμένοι σὲ Ἀγγλικά - τώρα - στρατόπεδα συγκέντρωσης!...

Ομως, ἀπό τὴν πολιτική, ἀποψη τὰ πλοῖα πού συλλαμβάνονταν ξυπονοῦσαν ἀπό τὴν νάρκη τῆς τὴν διεθνή κοινή γνώμη.

Ἐδῶ πρέπει νά κάνουν μνεία μερικῶν συμβάντων αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα:

■ Τὸ Μάρτιο τοῦ 1946, χίλιοι μετανάστες ἦταν ἔτοιμοι νά ἐπιβιβασθοῦν στὰ πλοῖα «Ντόβ “Οζ”» και «Ἐλιάσου Γκολόμπη», στὸ Ἰταλικό λιμάνι Λά Σπέτσαι. Τὸ γεγονός ἔγινε γνωστό στὴν βρετανική κατασκοπεία, ἡ ὁποία ἀπαίτησε ἀπό τὶς ιταλικές ἀρχές νά ἐμποδίσουν τὸν πλοῦν τῶν δύο πλοίων. Τότε σὶ ἐπιβάτες κήρυξαν ἀπεργία πείνης πού ἀναστάτωσε τὴν κοινή γνώμη. Μετά ἀπό 75 ὥρες ἀπεργίας ἐπετρά πη ὁ ἀπόπλους τῶν πλοίων στὴν Παλαιστίνη.

■ Τὸν Μάιο 1946, αιτιπούεισε τὸ πλοίο «Μάξ Νορντάου» ἀπό τὴ Ρουμανία, με 1750 μετανάστες. Τὸ πλοίο συνελήφθη ἀπό τοὺς ἄγγλους, ὅμως τὸ γεγονός τοῦ ἀπόπλου αὐτοῦ ἀπό τὴ Ρουμανία δείχνει, γιά πρώτη φορά, τὴν ύποστριξη τῆς Ρωσίας στὴν ἔβραική μετανάστευση.

■ Μέ τὴν ἀπόφαση ἔξοριας τῶν παράνομων μεταναστῶν στὴν Κύπρο ἄρχισαν οἱ ἄγγλοι νά μεταφέρουν και νά συγκεντρώνουν αὐτοὺς τοὺς μετανάστες σὲ ἀγγλικά πλοῖα πού προορίζονταν γιά διωξη. Ἡ μεταφορά αὐτὴ συνοδεύοταν ἀπό ἐνεργή ἡ παθητική ἀντίσταση τῶν μεταναστῶν. Οἱ ἄγγλοι στρατιώτες χρησιμοποιοῦσαν βίᾳ μπροστά σὲ φωτογράφους και δημοσιογράφους ἀπό όλο τὸν Κόσμο. Στὴ Χαϊφα και ἄλλες πόλεις κατέληγαν πολλές φορές σὲ αιματοχυσία, μέ νεκρούς και τραυματίες.

■ Τὸ πλοϊο «Σαμπεται Λουζινσκι» ἐφτάσαν μέχρι τὶς ἀκτὲς τῆς Παλαιστίνης μπροστὰ στὸ Κιμπούτς Νισσανίν. Μέ τὴν ἀποβίβαση τῶν μεταναστῶν ἐφτάσαν ἐπὶ τόπο βρετανικές ἀστυνομικές και στρατιωτικές δυνάμεις. Χιλιάδες ἔβραιοι, πού συγκεντρώθηκαν στὴν περιοχὴ, γιά νά ύποδεχθοῦν τοὺς νέους μετανάστες, κάτοικοι τῶν γύρω χωριών, ἀνακτεύτηκαν μὲν αυτοὺς. Οἱ ἄγγλοι συνέλαβαν 700 ἀτόμα μεταξύ αὐτῶν και 200 ἔβραιους μόνιμους κάτοικους τῆς Παλαιστίνης, τοὺς ὅποιους στὴ συνέχεια ἔξεδιώζαν στὴν Κύπρο.

Ἡ «Ἐξοδος»

Τὸν μεγαλύτερο θόρυβο προκάλεσε τὸ πλοϊο «Ἐξοδος», τὸ 1947. Στὸ πλοϊο, στὸ ὅποιο ταξίδευαν 4.530 ἐπιβάτες, ἀπέπλευσε ἀπό ἑνα μικρὸ λιμάνι τῆς νότιας Γαλλίας. Τὸ πληρωμά του ἀπότελετο ἀπό εβιολί-

αμερικάνους ναυτικούς έθελοντές. Τὸ «Ἐξοδος» συνελήφθη ἀπό τοὺς ἄγγλους, τὴν 18 Αυγούστου 1947, κοντά στὶς ἀκτὲς τοῦ Ιαραηλ. Ἡ σύγκρουση τοῦ βρετανικοῦ στρατοῦ και ἀστυνομίας μὲ τοὺς ἐπιβάτες είχε σαν ἀποτέλεσμα τρεις νεκρούς επιβάτες. Οἱ ἄγγλοι μετέφεραν τοὺς μετανάστες σε πλοια με τὸ σκοπό νά ἐπιστρέψουν τοὺς μετανάστες στὸ λιμάνι ἐξόδου, στὴν Γαλλία.

Παρ’ ὅλον, ὅμως, ὅτι η Γαλλική Κυβέρνηση δέχηκε νά ἀπορροφήσῃ τοὺς ἐπιβάτες, μεταναστες, οἱ τελευταίοι ἀρνήθηκαν νά ἀποβιβασθοῦν. Μετά ἀπό 24 μέρες ἀποφάσισαν οἱ ἄγγλοι νά μεταφέρουν τὸ πλοϊο στὸ Ἀμβούργο και ἐκεῖ νά κατεβάσουν τοὺς επιβάτες του διὰ τῆς βίας. Αὐτή ἡ ἐπιχείρηση τῶν ἄγγλων ἔκανε μεγάλο θόρυβο και ἐβλαψε πολὺ τὴ Μ. Βρεταννία στὴν κοινή γνώμη.

Γενικά τὸ «Ἴδρυμα Β» μετανάστευσης ἐφερε στὴν Παλαιστίνη 64 πλοια με 70.000 μετανάστες, στὰ τρία μεταπολεμικά χρόνια (1945 - 1948), πρᾶγμα πού ἐπαιξε μεγαλο ρόλο στὸν ἄγνωνα γιά τὴν ἰδρυση τοῦ Κράτους τοῦ Ιαραηλ.

Η παράνομη αὐτὴ μετανάστευση συνεχιστήκε μεχρι τὸν Μαΐο 1948. Μετά τὴν ἰδρυση τοῦ Νέου Κράτους, ἀνοίχτηκαν οἱ πύλες του γιά κάθε ἔβραιο πού θέλει νά ἐπιστρέψει στὴ Γῆ του...

ΙΑΚΩΒ ΣΙΜΠΗ

Μετανάστης μεταφέρεται μέ βίᾳ σέ ἄλλο πλοϊο γιά νά διωχθῇ ἀπό τὴν Παλαιστίνη.

Τό μήνυμα τῆς ἡμέρας τοῦ Ἐξιλασμοῦ. ἡ ὑπόσχεσις τῆς Θείας χάριτος

Παρόλον ὅτι τὸ κάθε Σαμπάτ καὶ ἡ κάθε γιορτὴ τοῦ ἡμερολογίου μας περιβάλλεται ἀπό τὸν δικὸν τῆς ζεχωριστό θρησκευτικό χαρακτήρα, ἡ Ἡμέρα τοῦ Ἐξιλασμοῦ γιακρίνεται σάν **Γιομά**, ἡ Ἡμέρα par excellence, ὥστε τὴν ὑποκαλοῦν οἱ ραβίνοι. Ἡ Βίβλος τὴν ἀποκαλεῖ **Σαμπάτ Σαμπατόν**, τὸ Σάββατο τῶν Σαββάτων. Τὴν ἡμέρα αὐτῆς κάθε Ἑβραϊος, στὴν ψυχὴ τοῦ ὅποιον φεγγιοβολάει ἀκόμα κάποιος σπινθήρας θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ ἀδελφοσύνης μὲ τὸ λαό τοῦ Ἰσραὴλ, καταφεύγει στὴν Συναγωγὴ γιά νὰ παραμεινεῖ ἐκεὶ ἀπό δύσεως τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως τῆς ἐπομένης ἡμέρας, σὲ μιά εὐλαβική καὶ ἀδιάκοπη πνευματική ἄσκηση, κάνοντας τὴν μοναδικὴν παραχώρηση στὴν ἀνάγκη τοῦ ὑπονοῦ κατὰ τὴν νύχτα. "Ολες οι λοιπές σωματικές ὄρεξεις καὶ ἐπιθυμίες υποτάσσονται στὴν τελεια ἀπάρνηση, ἐνόσω ἡ ψυχὴ ἀναζητά τὸν Θεό.

"Ἀλλές ἔβραικές ἔστρατικές ἡμέρες εἶναι ἐμπλουτισμένες ἀπό ιστορικές ἀνάμνησεις: τὸ Πέσαχ ἀνατρέχει στὴν ἔξοδο ἀπό τὴν Αἴγυπτο, τὸ Σαβουώτ στὴν ἀποκάλυψη τοῦ Σινᾶ, τὸ Σουκὼτ στὶς περιηγήσεις τῆς ἑρήμου, τὸ Χανουκά, τὸ Πουριμ, τὸ Τισά - Μπεάθ, ὅλες οἱ ἡμέρες αὐτές ἐπικαλοῦνται διάφορες ιστορικές παραδόσεις τῶν Ἑβραίων. Τὸ **Γιόμ-Κιπούρ**, ὅμως, ὥστε καὶ τὸ Ρώς Ἀσσανά, ἀσκοῦν μιὰ καθαρά πνευματική γοητεία. Τὸ μυστικό αὐτῶν τῶν ἡμερῶν ἐγκείται στὸ γεγονός ὅτι ἀνταποκρίνονται σὲ ἔναν ἀπὸ τοὺς βαθύτερους καὶ βασικότερους πόθους τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπό κάθε ἐγκόσμια ἀνάγκη καὶ διατάραξη, νά κατανικήσει τὸ δέλεαρ τῶν ἀπολάύσεων καὶ ἔξυψούμενη πάνω ἀπό τὶς φυσικές ὄρεξεις καὶ τὶς ἐνοχλητικές κοινοτυπίες τῆς καθημερινῆς ρουτίνας, νά καταφύγει μέσα στὸ ιερό τοῦ Θεοῦ καὶ νά εἰσχωρήσει μέσα στὸ "Ἄγιο τῶν Ἀγίων, μέσα στούς ἀπόκρυφους χώρους τῆς ψυχῆς. Τὸ Γιόμ Κιπούρ συνίσταται σὲ μιὰ ἀτρόμητη ἐνδοσκόπιση καὶ ἔξεταση τῶν συνηθειῶν, τῶν τάσεων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς μας. Ἐξετάζουμε ἐξονυχιστικά τὰ πεπραγμένα μας κατά τὸ παρελθόν ἔτος καὶ ζητοῦμε τὸν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, πού ἐνυπάρχει μέσα καὶ πάνω ἀπό ἡμάς, γιά νά διαρθώσουμε τὰ ψεγδία καὶ τὶς ἀτέλειεις τοῦ ἑαυτοῦ μας, τὴ στιγμὴ πού ἐναποθέτουμε στὸ βωμό του τὴν προσφορά τῆς μεταμέλειας γιά τὸ παρελθόν μας καὶ διακηρύσσουμε τὴν ἀποφασιστικότητά μας νά ἐπιτύχουμε στὴν πρός τὸ καλύτερο βελτίωση τοῦ μέλλοντος.

"Ἡ ἡμέρα αὐτῆς δέν φθάνει ἀπροειδοποίητα. Καθόλον τὸν πρό τοῦ Ρώς Ἀσσανά μῆνα προστίθεται στὴν καθημερινή

Μιά σελίδα ἀπό τό εἰκονογραφημένο Γερμανικό προσευχολόγιο, Worms Mahzor, τοῦ 13ου αιώνα. Ἡ ἀνοιχτή πύλη συμβολίζει τὶς πύλες τοῦ οὐρανοῦ, οἱ όποιες ἀνοίγουν ἀπό τὴν παραμονή τοῦ Κιπούρ γιά νά δεχθοῦν τὶς παρακλήσεις τῶν προσευχομένων.

Λειτουργία ἡ ἀπαγγελία τῶν **Σελιχώτ**, τῶν «προσευχῶν μετανοίας» Τό Ρώς Ἀσσανά ἐγκαινιάζει τὴν ἀπαρχὴ τῆς ἡμικῆς λογοδοσίας μας, γιά νά καταλήξει, μετά δέκα ἡμέρες, στὴν ἀποθεωτική ἔξομολόγηση τοῦ Γιόμ Κιπούρ.

Παρόλον τὴν αὐστηρή μεγαλοπρέπεια τὸ Γιόμ Κιπούρ είναι στὴν πραγματικότητα ἡ Ἡμέρα τοῦ **Ἐξιλασμοῦ** καὶ διαπνέεται ἀπό φιλοσοφία ἀπόλυτης αἰσιοδοξίας. Ὁ Ἑβραϊος θεωρεῖ τὸν κόσμο καὶ εἶναι ἀπόλυτα πεπεισμένος γιά τὴν ικανότητα τοῦ ἀνθρώπου νά φθάνει, μέσω τῶν δικῶν του προσπαθειῶν, στὴν ἀρετή. Πιστεύει βαθύτατα στὶς δυνατότητες καὶ στὶς ικανότητες τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Κάθε μέρα ἀρχίζει τὴν προσευχή του μέ τὴν ἀντράνταχτη διακήρυξη: «Θεέ μου, ή ψυχή τὴν ὅποιαν ἐδωσεις εἰς ἐμέ εἶναι ἀγνῆ». Ἀπορρίπτει δόλες τὶς διδασκαλίες πού ἀπεικονίζουν τὴν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου δέσμια τῆς ἀμαρτίας. Ἀνακηρύσσει τὸν τρόπο ζωῆς ἐκείνον πού ρέπει πρός μία συνεχή αὐτό - τιμωρία τοῦ ἑαυτοῦ μας. Οὕτε εἶναι δυνατόν γιά τὸν Ἑβραϊο νά ἐπισκιάσθει ἡ πνευματικότης ἀπό τὸ νοστρό συναίσθημα τῆς ἔξουσίας πού ἀσκεῖ πάνω στὴ ζωή μας ἡ ἀμαρτία. Γιά τοῦτο καθορίζει μιὰ ἡμέρα τοῦ ἔτους σάν τὴν περίοδο συγγνώμης, κατά τὴν διάρκεια δὲ τοῦ ὑπόλοιπου χρόνου, ἐνόσω προφυλάσσεται ἀπό ἀποστασίες καὶ ὀλισθηρότητες, ἀντιμετωπίζει τὴ ζωή μὲ ἀπόλυτη συναίσθηση κι ἐμφυτης ἀνθρώπινης ἀρετῆς.

«Χασιδείμ προσευχόμενοι», πίνακας του Isidor Kaufmann. Νέα Υόρκη.

Η Ἡμέρα τοῦ Ἐξιλασμοῦ ἀπαιτεῖ **ἰννούι νέφες**, τὴν «ταπείνωση τῆς ψυχῆς». Ἔτσι ἀποκαλεῖ ἡ Βίβλος τὸν διά τῆς νηστείας ταλαιπωρία τοῦ σώματος ὑπανισσόμενη τὴν πνευματική πειθαρχία πού πρέπει νά συμβαδίζει μὲν τὴν εἰκοσιτετράρωη ἀποχῇ ἀπό κάθε τροφή καὶ ποτό. Τὸ ἴννοιο νέφες ἀποτελεῖ τὴν ἀτομική προσφορά τοῦ καθένα. Κανένας δὲν δύναται νά φέρει τὴν προσφορά αὐτή στὸν Θεό ἐξ ὄντος κάποιου ἀλλού. Γιά τὴν κατάκτηση τῆς ἔξιλεώσεως δὲν ὑπάρχει κανένας ἐνδιάμεσος ιερέας, κανένας ἀπόδιοπομπαῖς - τράγος, κανένας μεσολαβητής, συνήγορος ἢ λυτρωτής μεταξύ τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ Θεοῦ. Η ὑποχρέωση τῆς ψυχικῆς κάθαρσης ἀφορᾶ ἀποκλειστικά τὸν καθέναν καὶ ἐπιτυγχάνεται μέσω τῆς ἀτομικῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς μάχης τοῦ καθένα. Υπῆρξε μιὰ περίοδος κατά τὰ πρώτα χρόνια τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἰσραὴλ, ὅταν ὁ ἀρχιερέας, ὁ ἀπόδιοπομπαῖς - τράγος καὶ οἱ προσφορές θυσιῶν, διεδραμάτιζαν σπουδαῖο λατρευτικό καὶ συμβολικό ρόλο στὴν ὑπόθεση τῆς ἔξιλεώσεως τοῦ ἀτόμου. Ἀλλά ἀπό τούς παλιούς ἐκείνους χρόνους ὁ Προφήτης μᾶς ἔδωσε μιὰ ἀθάνατη ἐκφραστὴ θεμελιώδους ἀλήθειας διακηρύσσοντας ὅτι, ὁ Θεός ζητᾷ θυσίες καὶ ὀλοκαυτώματα παρά τὴν εἰλικρινή μεταμέλεια τοῦ ἀνθρώπου.

Σήμερα στὶς λειτουργίες τοῦ Γιόμ Κιπούρ ἐπιζησοῦν μόνο ιστορικές ἀνάφορές τῶν θυσιῶν τοῦ ἀρχαίου Λαοῦ. Τό

τελετουργικό τῆς ἡμέρας ἔχει πνευματικοποιηθεῖ καὶ ὅλο καὶ περισσότερο τονίζεται ἡ ἐσωτερική φύση τῆς ἔξιλεώσεως. Διότι, ἡ Ἡμέρα τοῦ Ἐξιλασμοῦ δὲν ἀπαιτεῖ μιὰ μορφή ἔξιλεώσεως, ἀλλά τὴν ίδια τὴν πραγματοποιηση τῆς.

Τὸ Ρως Ἀσσανά - τὴν ἡμέρα κατά τὴν ὁποία ὁ Θεός κάθεται ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου καὶ κρίνει τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς - αὐτὴ τὴν ἡμέρα βλέπουμε τὸν Θεό σάν Θεό τῆς δικαιοσύνης. Χωρὶς δικαιοσύνη ὁ κόσμος δὲν μπορεῖ νά ἐπιζήσει καὶ ἡ ζωὴ θά καταστεῖ ἀνυπόφορη. Κατά τὴν Ἡμέρα τοῦ Ἐξιλασμοῦ, ὅμως, βλέπουμε τὸν Θεό σάν Θεό τοῦ ἐλέους, τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς συγγνώμης. Ἐπανειλημένων, κατά τὴν λειτουργία τῆς ἡμέρας θυμόμαστε τὴν ἀποκάλυψη τῆς φύσεώς του ὅπως αὐτὴ ἐκφράζεται στὸ ἐμπνευσμένο δράμα τοῦ Μωϋσῆ.

«Κύριος, Κύριος, Θεός φιλεύσπλαχνος, ἐλεήμων, μακρόθυμος, οἰκτίμων καὶ ἀληθῆς, ὁ ἐλεών κατά χιλιάδας, ὁ παραβλέπων ἀνομίαν, ἀμαρτιαν καὶ πταίσμα, ὁ συγχωρῶν καὶ ἔξαγνιζων» (Ἐξ. 34, 6)

Ο Θεός τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι ἐνας Θεός δικαιοσύνης ἀλλά ὅχι ἐκδικητικός. Ὁχι ἀδυσώπητος ἀλλά φιλεύσπλαχνος. Αὐτὴ ἡ ὑπόχεση τῆς θείας χάριτος είναι τὸ μήνυμα τῆς Ἡμέρας τοῦ Ἐξιλασμοῦ.

Η. Σ.

ΜΕ ΑΠΟΤΡΟΠΙΑΣΜΟ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Διάβασα μέ όποτροπιασμό, στό τεύχος 30 τού περιοδικού «ΧΡΟΝΙΚΑ», όσα φωτητές του Πανεπιστημίου τής Θεσσαλονίκης έγραψαν στό άμφιθέατρο τής Ιατρικής Σχολής εναντίον τών Εβραιών. Άναρωτέμαι πώς είναι δυνατόν νά υπάρχουν άνθρωποι, και μάλιστα νεοί που προορίζονται νά είναι αύριο έπιστημονες, οι οποίοι τρέφουν, στήν ψυχή τους - τήν ύποτιθέμενη «παιδική» τους ψυχή - τέτοιο βαθύ μίσος γιά συνανθρώπους τους, ώστε ν' άποτολμούν νά γράψουν συνήθηματα άνθρωπων σάν και αυτά: «Έβραϊοι στούς φούρνους σας» ή «Ελληνες έξοντώστε τούς Έβραίους» κ.λ.π.

Υστερα από την τραγωδία τού Β μεγάλου πολέμου, πού σκόρπισε, στήν άνθρωποτητα τόσα δεινά, μπορούν νά υπάρχουν άκομη ζηλωτές και θαυμαστές τού Χιτλερ -άυτού τού ένουνειδητου έγκληματια, πού τόν καταδίκασε ή οικουμενική συνειδηση γιά τόν παγκόσμιο όλεθρο, την τέφρα και τή σφαγή πού σκόρπισε παντού - στήν ψυχή τών όποιων νά έμφωλεύει τέτοιο άντιανθρώπινο αίσθημα; Άπο μόντο γεγονός ότι οι Έβραϊοι άνηκουν - όπως έχουν κάθε δικαιώμα - σ' ένα άλλο, διαφορετικό, θρησκευτικό δόγμα;

Τό πο τρομερό δέν είναι ότι οι νέοι αύτοι στρέφονται έναντιον ένός βασανισμένου και μαρτυρικού λαού, άλλα ότι στις μέρες μας, υστερα άπο τή βαρβαρότητα και τή άνθρωποσφαγή τού Β' μεγάλου πολέμου, πού συγκλόνισε τήν άνθρωποτητα, έπιβινουν άκομα τά αισθήματα πού προκάλεσαν αύτή τήν άνθρωποσφαγή, ότι έπιζοῦν και έκτρεφονται μές στις ψυχές νέων άνθρωπων τέτοια αισθήματα, λείμανα τής Χιτλερικής νοοτροπίας και θηριωδίας.

Αναρωτιέται κανείς μέ άνησυχια, οι έλάχιστοι αύτοι φοιτητές τής Θεσσαλονίκης, δέν διάβασαν άραγε καθόλου σύγχρονη ιστορία, δέν είδαν κάν στόν κινηματογάρφο τό «Ολοκαύτωμα» και στήν τηλεόραση τό φίλμ «Μπαρμπαρόσα», δέν άκουσαν άπο κανένα τίποτα, δέν τούς συγκλόνισαν οι φρικαλεότητες τών Ναζί και γίνονται έπιδοξοι θαυμα-

τές και συνεχιστές αύτού τού έγκληματικού και φρικικού χιτλερικού πνεύματος. Τό γεγονός είναι άποκαλυπτικά ευγάλωπο κι οσο κι άν άποτελει ένα μεμονωμένο φαινόμενο, έκδηλούμενο σε ύπάρχεις άτελως πληροφορημένες, άδιαπαδαγώητες ή διεφθαρμένες ψυχικά, άξιζει ωτόσο έγκαιρα νά τό προσέξουμε και νά τό χτυπήσουμε στή ρίζα του, γιά νά μήν άπλωθει ή φασιστική νοοτροπία.

Τό φρικιαστικό χιτλερικό σύνειδος, τής έξόντωσης μέ τόν πιό άπανθρωπο τρόπο έξι έκατομμυρίων Εβραιών, πού θά μεινει στήγμα άνεξαλεπτο στήν ιστορία τής άνθρωποτητας, είχα τήν «εύκαιρια» νά τό δώ στό φοβερό στρατόπεδο τού Νταχάου, έξω άπο τό Μόναχο. Καθώς γυρνούσα μέσα στόν περικλειστό άπο πανιψυλο ήλεκτροφόρο σύρματα πένθιμο χώρο, είχα τήν πικρή δυνατότητα νά γυρίσω έναν -έναν όλους τούς φούρνους, οπου ρίχνονταν καθημερινά κατά έκατοντάδες οι έβραιοι, οι έλληνες και οι κάθε άλλης έθνικότητας ίμηροι, θύματα τού χιτλερικού «πολιτισμού», νά άποτεφρωθούν πρός δόξα τού Γ' Ράιχ! Είχα τήν άνατριχιαστική αίσθηση ότι έφτανε στήν οσφρηση μου καμένη άνθρωπινη σάρκα, πού είχε μεινει στούς τοίχους, κι έκειδια καταμεσής στό πάρκο τού θανάτου, τό μπρούντζινο άγαλμα τού άποστεωμένου ίμηρου μέ τό σβησμένο βλέμμα, τό άνθρωπινο ράκος, πού άγωνιζεται νά σταθει ίρθο μέσα στόν ηθικό του έκπεισμο και τήν άνυπαρξία του, έμενε σύμβολο αίνιας καταισχύνης. Βλέπετε έκει, μού είχε πει ό ξεναγός κάτω άπο τή δεντροστοιχία, τήν άνοιγμένη τάφρο; Έκει, στούς κορμούς τών δέντρων, τούς έδεναν και τούς έκτελούσαν και τό αίμα τους κυλούσε και έτρεχε μές στό αύλακι, μικρός ρύακας.

Μήπως τό Νταχάου ήτανε τάχα ή μόνη μαρτυρία πού είχε άπομεινει άπο τήν άλλοφρονα έπιδρομή τού χιτλερισμού πάνω στούς έβραιους, στούς έλληνες, στούς πολωνούς, σε όλους τούς ύποδουλωμένους λαούς; Στό «Αουσβίτς και στό Μπιργκενάου, στήν

Πολωνία, πού τά γύρισα κι αύτά, έμενε ζοφερή ή μνήμη τού μαρτυρίου τών κρατουμένων. Έπιζούνε τραγικές κι άπανθρωπες μνήμες. Ή μαριοφόρα γυναίκα, πού βασανίστηκε σε τούτα τά φοβερά στρατόπεδα, ξεδοντιασμένη άπο τότε, μέ τήν πένθιμη κι άγελαστη άψη. Θαρρεῖς φοβισμένη άκομα, μάς συνόδευε γιά νά μᾶς μιλήσει γιά οσσα έζησε σ' αύτούς τούς άποτρόπαιους θαλάμους. Στή μικρή λίμνη βούτηξε ώς τόν άγκονα τό χέρι κι άνασυρε μέ τή χούφτα τής όστα τών άμηρων πού πετάχτηκαν άπανθρωπα στό νερό άπο τούς ναζί, πού φαίνεται νά θαυμάζουν οι κατασκευαστές τών έπιγραφών στό άμφιθέατρο τής Θεσ/νίκης.

Όμως, ή έξιστόρηση τών βασανισμῶν και τών πικρών στήγμών τών στρατοπέδων δέν έχει τελειωμό. Μού τά θύμισαν όλα τούτα οι γεμάτοι μίσος γιά τό έβραιοκ στοιχείο φοιτητές τής Ιατρικής Σχολής, άντι νά συμπονούν τούς έβραιους γιά τά έξι έκατομμύρια θύματά τους πού έξοντώθηκαν μέσα στά κρεματόρια, στή διάρκεια τού Β' μεγάλου πολέμου.

Η ναρκωμένη τούς συνειδηση άς άφυπνιστει κι άς προσπαθήσουν νά πληροφορηθούν και νά μάθουν όχι μόνο τά μαρτύρια τών έβραιων, μά τήν άπανθρωπία και τά έγκληματα πού αναιτια έπισωρευσε στήν άνυποπτη άνθρωποτητα ό παρανοικός άργηγός τού Γ' Ράιχ, τού όποιου φαίνεται νά είναι θαυμαστές. Κάτω άπο τόν εύδιο έλληνικό ούρανό, τέτοια αισθήματα μίσους δέ μπορει νά βλασταίνουν. Σέ μιά περίοδο πού οι λαοί έχουνε τόσην άνάγκη γαλήνης και καταβάλουν κάθε προσπάθεια σύμπνοιας και είρηνηκς συνύπαρξης γιά τήν πρόοδο και τό άνέβασμα τής ζωής τους, τό μίσος πού έκδηλωσαν οι θιασώτες τού ολοκληρωτισμού με τήν άχαρακτήριστη ένέργειά τους άποτελει, μιά άποκρουστική φωνή και μιά πράξη άπαράδεκτη γιά σημερινούς άνθρωπους και αύριανούς έπιστημονες, πού βαθύτατα θλίβει.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑ

Τό περιοδικό «Μεσογειακή Άλληλεγγύη», τό όποιο έκδιδεται άπό τό «Κένιρο Μεσογειακών Έρευνών» κι έκφράζει συνήθως τήν Αραβική πολιτική στήν Ελλάδα, έγραφε (τεύχος 55-57, Απρίλιος - Ιούνιος 1980), μέ τίτλο «Τό κάψιμο τού Ιούδα»:

★ « Ένα παλιό πασχαλινό ελληνικό θίμιο είναι και τό κάψιμο τού Ιούδα. Σε πολλές πόλεις και χωριά γίνεται αύτη η χαρακτηριστική τελετή, που έχει βαθύτερο νόμα και οκοπό. Και σέ αλλες περιοχές γίνεται τό βραδυ της Ανάστασης, ενώ άλλού γίνεται τό άπογευμα, μετά τή λειτουργία τής Αγάπης.

Τό κάψιμο τού Ιούδα είναι στήν ουσία ένα μεγάλο μάθημα γιά τούς νέους, νά βλέπουν ποιά τιμωρία περιμενει τούς προδότες, είναι μιά έκδηλωση αγάπης στόν άθω Χριστό που σταυρώθηκε, είναι τέλος μιά έκδηλωση όργης τών ραγιάδων κατά τών Εβραίων τής Τουρκοκρατίας, που όργιαζαν συνεργάζομενοι με τόν βάρβαρο κατακτητή, σε βάρος τού Εθνους.

Τά τελευταία χρόνια, όμως, οι διάφοροι «παράγοντες» τών χωριών μας, θέλοντας νά παραστήσουν τούς εύρωπαίους, προσπαθούν νά σταματήσουν αυτό όπως και πολλά άλλα έθιμα. Δέν μπορούν νά καταλάβουν, οι άθλιοι, πώς τά ήθη και έθιμά μας, οι παραδόσεις μας θα σώσουν τήν έλληνικότητά μας. Αν κοπούμε από τήν παράδοση χαθήκαμε. Γι' αύτο και έμεις καλούμε δόλους τούς "Ελληνες τής χώρας, τούς Δήμους και τίς Κοινότητες, νά ψάξουν και νά βροῦν τίς παραδοσιακές μας τελετές και έκδηλωσεις και νά τις άναβιάσουν. Γιά νά μή μας πνίγουν τόν έλληνικό μας χαρακτήρα οι άθλιοι γραικύλοι και οι ξενοί πράκτορες. Καλούμε τόν Δήμαρχο τής Αθήνας νά άναβιώσει τό κάψιμο τού Ιούδα κι άλλα Αθηναϊκά έθιμα.

Στήν όμορφη κωμόπολη Καλύβες τών Χανίων, όπως κάθε χρόνο, γιορτάστηκε τό κάψιμο τού Ιούδα. Εγγέ σύντεκνοι! Διατήρηστε τό κάψιμο τού Ιούδα κι ολά τά άλλα έλληνικά παραδοσιακά μας έθιμα. Εύγε!!!».

Τά σχόλια είναι περιπτά, μιά και τόσο τό πνεῦμα, όσο και τό περιεχόμενο τών δύο δημοσιευμάτων μιλάνε από μόνα τους.

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Μία ἔκδοσις τοῦ Κ.Ι.Σ.

Γιά δεύτερη χρονιά τό Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο κυκλοφόρησε τό Ημερολόγιο τού νέου έτους Λουάχ 5741 (1980/81).

Η φετεινή ἔκδοσις (τήν οποία έπιμελήθη ὁ Ραββίνος κ. Ηλ. Σαμπετάι), περιέχει παρόρτημα μέ προσευχές κι Εύχαριστιές, καθώς κι ἐπεξήγηση τῶν διαφόρων έορτῶν.

Ο ΠΑΠΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ 23ος ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Ο Πάπας Ιωάννης ὁ 23ος ύπηρξε ἐκείνος ὁ ὄποιος μέ μιά μονοκονδυλιά, ἐδώ και εἰκοσι πέντε χρόνια (τό 1956), ἔσθισε ἀπό τήν λειτουργία τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς τήν ἀναφορά «περί τῶν ἀπίστων Εβραίων».

Λιγο πρίν ἀπό τόν θάνατό του προχώρησε ἀκόμη περισσότερο και συνέταξε ο ἰδιος τήν ἀκόλουθη προσευχή:

★ « Ἀντιλαμβανόμαστε τώρα πώς ἐπί ἀναριθμητους αἰῶνες τά μάτια μας θόλωσαν και τυφλώθηκαν. ὥστε νά μήν είμαστε σέ θέση νά ἀναγνωρίσουμε πιά τό κάλλος τοῦ ἐκλεκτοῦ σου λαοῦ και, νά μήν ἀναγνωρίζουμε στό πρόσωπό του τά χαρακτηριστικά στοιχεία τοῦ πρωτότοκου ἀδελφοῦ μας. Ἀντιλαμβανόμαστε πώς τά θλέφαρά μας σημαδεύτηκαν μέ τό σημάδι τοῦ Καΐν. Ἐπί αἰῶνες ὁ Ἀθελ ἐκείτο στό αἷμα και στά δάκρυα, διότι εἰχαμε ἔχασει τήν ἀγάπη σου. Συγχώρεσε μας γιά τήν κατάρα που ἀδίκως ἐναποθέσαμε ἐπί τοῦ ὄνόματος τῶν Εβραίων. Συγχώρεσε μας γιατί μέ αυτή τήν κατάρα σε σταυρώσαμε γιά δεύτερη φορά».

XRONIKA

Γραφεία: Σουρμελή 2

Αθήναι (109) - Τηλ. 88.39.952

* Έκδότης: τό Κ.Ι.Σ. ἐκπροσωπούμενον ύπό τον Προέδρου του κ. Ιωσήφ Λοβιγέρ, ὁ ὄποιος είναι και υπεύθυνος συμφώνων τῷ νόμῳ (Σουρμελή 2 - Αθήναι).

* Επιμέλεια ἔκδοσεως: Nikos Tsoupidis, μέλος τῆς Ενότεως Συντακτών Περιοδικού Τύπου.

* Υπεύθυνος φωτοσυνθέσεως: Kostasouni EPE, Ση. Δοντά 10, Αθήναι.

* Η ἀναδημοσίευσις κειμένων είναι ἐλευθέρα, μέ τήν προϋπόθεσι τό θα ἀναφέρεται η πηγή: Περιοδικό «Χρονικά», Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου.

Δελτίον δημοσιευμάτων Τύπου

1. ΠΕΡΙ ΕΒΡΑΙΩΝ

Νέα: Σε έρευνα για τις θρησκευτικές μειονότητες στήν Εύρωπη, ειδικά για την Γερμανία σημειώνεται: «Τά τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μια έντεινόμενη θάση νά προσκαλείται σε διάφορες τελετές και ένας Έβραιος iερέας πού παρνει θέση δίπλα στόν Καθολικό ιερέα ή τόν Διαμαρτυρόμενο πάστορα. Παρ' όλα αύτά, ή ναζιστική περίοδος έχει άφθοει άνοιχτές πληγές και ή έβραική κοινότητα πού ξανασυγκεντρώνεται πάλι έχει έλαχιστο μόνο μέρος τῆς παλιᾶς δυνάμεως της» (5.6.80)

Ημέρα (Πατρών): Ο 79χρονος Μάικ Πασκέρ (γνωστός, επίσης, και μέ τό όνομα Μέσις Πασκεβίσιους) άντιμετωπίζει τό ένδεχόμενο νά διαταχθεῖ ή απέλασθη του άπο τίς Ήνωμένες Πολιτείες, στις οποίες διαμένει τά τελευταία 30 χρόνια, γιατί ή Αμερικανική υπηρεσία μεταναστεύεως άνακαλυψε ότι κατηγορείται για συμμετοχή στήν έκτελεση έκατο και πλέον Έβραιων στή Λιθουανία, κατά τήν διάρκεια τού Β' Παγκοσμίου πολέμου, γεγονός πού άπεκρυψε όπο τίς Αμερικανικές άρχες τό 1950, όταν έκανε αίτηση γιά νά μεταναστεύει στις ΗΠΑ. (18/6.80)

Μακεδονία: Ο κ. Π.Κ. Ενεπεκίδης παρουσιάζει τό άρθρο τού αυστριακού γιατρού Ράντβανερ, ό όποιος σέ άρθρο του, μέ ήμερομηνία 10 Ιουνίου 1888, σε αυστριακό περιοδικό γιά τη Θ/νική, σημειώνει, μεταξύ τῶν άλλων: «Οι ουγειονομικές συνθήκες (τής Θεσσαλονίκης) παρουσιάζουν πολλές έλλειψεις. Τό μεγαλύτερο μέρος τού πληθυσμού πού άποτελούν οι Έβραιοι τών πτωχοτέρων τάξεων κατοικεῖ σέ βρωμικά παλιά ξύλινα σπίτια κολλημένα τό ένα δίπλα στό άλλο. Οι στενοί ακάθαρτοι δρόμοι η δέν είναι καθόλου λιθοστρωμένοι ή πάρα πολού έλαπτωματικοί - μια έξαιρεση άποτελει ό Φραγκομαχαλάς και .ή παραλιακή οδός» (22/6/80)

Μακεδονία: Σέ άρθρο μέ τίτλο «Οι θρησκευτικές μειονότητες έπικρατούν πλήρως στή Πόλη», σημειώνει, μεταξύ άλλων: «Οι Έλληνες, οι Έβραιοι και οι Αρμένιοι άποτελούν τήν ραχοκοκκαλά τῆς έπιχειρηματικής κοινότητος τής Κωνσταντινουπόλεως. Ή άποδοσθ τῶν φόρων, που δινεται στή δημοσιότητα κάθε χρόνο, δείχνει ότι οι μουσουλμάμοι είναι, άκομη οι πού πλούσιοι κάτοικοι τῆς πόλεως. Εκτός τῶν χριστιανικῶν μειονοτήτων, ύπαρχουν περίπου 18.000 Έβραιοι πού ζούν στή Κωνσταντινούπολη, τήν Αγκυρα και τή Σμύρνη. Είναι οι Σεφαντίμ, μέλη ένός παραρτήματος τού Ιουδαϊσμού άπο τήν Ιβηρική χερσόνησο» (29/6/80)

Έλληνικός Βορρᾶς: Αναδημοσίευεις από τά «Χρονικά» τού θέματος τῆς άναγραφης άντισημιτικῶν συνθημάτων στό Πανεπιστήμιο Θ/νικής (2/7/80).

Γυναικα: «5.877 τόποι μαρτυρίου και έξοντωσης» Η Πολωνία απέκτησης τήν πιό πρωτότυπη και τήν πιό θλιβερή έγκυκλοπαδεία: τήν έγκυκλοπαδία τῶν στρατοπέδων συγκέντρωσης και διων τῶν χώρων μαρτυρίου, στό πολωνικό έδαφος στή διάρκεια τῆς ναζιστικῆς κατοχῆς. Είναι ένα τεράστιο έργο, όπου καταγράφονται 5.877 τόποι μαρτυρίου και ομαδικής έξοντωσης και δίνονται λεπτομέρειες γιά τό ειδος και τήν έκταση τῶν έγκλημάτων πού διαπράθηκαν σέ καθέναν άπ' αύτούς τούς τόπους. Μερικά κεφάλαια άπ' αύτή τήν πολύτιμη γιά τήν ιστορική μνήμη (κι ίχι μόνο τῶν Πολωνών) έγκυκλοπαδεία: Τά στρατόπεδα συγκέντρωσης και οι άλλοι χώροι ομαδικῆς έξοντωσης. Οι φυλακές και τά κρατητήρια, ο ρόλος τους στό πρόγραμμα έξοντωσης τού πολωνικού έθνους. Τά στρατόπεδα έξοριστων, μεταγομένων και «έκεγμαρινομισού». Τά στρατόπεδα καναγκαστικής έργασιας. Τά παιδιά στής ναζιστικές φυλακές και στά στρατόπεδα. Τά στρατόπεδα αιχμαλώτων πολέμου και ή ναζιστική πολιτική γιά τούς αιχμαλώτους πού πολέμου. Τά γέκτο και τό πρόβλημα τῆς έξοντωσης τῶν Έβραιων. Σωματική και ψυχική νοοπρότητα στά στρατόπεδα και τίς φυλακές... Σάν έπιμετρο, μπορούμε ν' αναφέρουμε αύτό πού είπε κομπαζοντας ό γενικός διοικητής τῆς Πολωνίας στά χρόνια τῆς κατοχῆς, ό περιβόλτος Χάνς Φράνκ, σέ συνέντευξη του τῆς 6 Φεβρουαρίου 1940: «Αν τοιχοκολλούσα φωισες κάθε φορά πού γινόταν έκτελεση Πολωνών, δέν θά έφταναν όλα τά δάση τῆς Πολωνίας γιά τήν παραγωγή τού χαρτού πού θά χρειαζόταν γιά νά τυπωθούν αύτές οι άφισες! Ποιός είπε πώς ή έποχη τής βαρβαρότητας είναι μακρινή γιά τήν Εύρωπα» (2/7/80).

Οικονομικός Ταχυδρόμος: Σέ άρθρο τού «Πελε βανδάλων, Νταχάου και Αουσβίτσ» ο κ. Κ. Στυλιδιώτης σημειώνει ότι, «τό κυριώτερο και τό μεγαλύτερο στήν ιστορία στρατόπεδο έξοντωσεως έκατομμυριών άνθρωπων ύπαρξεων και ίδιως Έβραιων ήταν τό διαβόλτο Auschwiſt... Τό Αουσβίτσ κατείχε νευραλγική σημασία στή γενοκτονία τῶν Έβραιων (6.000.000 περίπου θύματα συνολικά) και ίχι τόσο τό Νταχάου. (17/7/80)

Καθημερινή: Σέ έπιστολή του δικηγόρος κ. Διον. Ποταμιάνος, μέ άφορμη τό διάλογο Όρθιοδόξων - Καθολικών, και μέ τίτλο «Αμοιβαία άνοχη» σημειώνει: «Ο Ρενάν, πρίν από δέκα χρόνια, πρόβλεψε τήν τορινή έξελην τῶν σχέσεων τῶν έκκλησιων, γράφοντας στό πρόλογο τού μημειακού έργου του «Οι Απόστολοι»: «Είναι πιθανόν, πώς σέ έκατό χρόνια ή άριθμητική σχέση μεταξύ τῶν διαμαρτυρούμενών, τῶν Καθολικών και τῶν Ιουδαίων δέν θά έχει αισθητά άλλαξει. Άλλα μά πεγάδη άλλαγή θά έχει πραγματοποιηθεί ή μᾶλλον θά έχει γίνει αισθητή στά μάτια δλων. Κάθε μιά άπ' αύτές τής θρησκευτικές οικογένειες (στής οποίες ο Ρενάν περιλαμβάνει τούς Ιορδαίτες και έξαιρει τούς πιστών τού Ισλάμ), θά έχει δύο είδη πιστών, τούς πιστεύοντες άπόλυτα, καθώς στό μεσαιωνικά, και τούς άλλους, τούς θυσιάζοντες τό γράμμα και κρατούντας τό πνεύμα. Αύτό τό δεύτερο τημά πιστών θά πληθύνεται σέ κοθε κοινότητα και καθώς τό πνεύμα σημιεύ τόσο τούς άνθρωπους, όσο τό γράμμα τούς διαιρεί, οί άνθρωποι τού πνεύματος κάθε κοινότητας θά καταλήξουν νά πλησιάσουν τόσο μεταξύ τούς, ώστε θά ξεχάσουν νά ένωθούν ολοκληρωτικά. Ό φανατισμός θά χαθεί σέ μά γενική άνοχη» (19/7/80)

Καθημερινή: Από τής συζητήσεις ένός προσφάτου συνεδρίου Γερμανῶν συγγραφέων στήν Φραγκφούρτη φάνηκε ότι οι Γερμανοί διανοούμενοι έχουν αίσθημα ένοχης γιά τό Ναζισμό. (24/7/80)

Μακεδονία: Ο Καθηγητής κ. Π.Κ. Ενεπεκίδης γράφει τής έντυπωσεις και τής άπόψεις τού Γερμανού πολιτικού Κάρλ Μπράουν άπό τή Θεσσαλονίκη τού 1876, γιά τήν έκει Έβραική Κοινότητα (27/7/80)

Καθημερινή: Γράφει: «Αύτόν πού άποκαλούσαν «Άγγελο τού θανάτου», τόν ιατρό Τζόσεφ Μέντζελ τού Αουσβίτς πού 69 χρόνων σημερα, ζει - και περίπου βασιλεύει - στήν Παραγουάνη, κατάφερε νά κινηματογραφήσει τό άγγλικό τηλεοπτικό συνεργειο τῆς «Ιντεπέντεντ Τελεβίζιον Νιούζ». Τό τηλερεπορτάζ μετέδωσε χθές, και τό 3ο γαλλικό Κανάλι, πού κάλεσε, μ' αύτή τήν εύκαιρια στό

πλατώ του αυτόπετες μάρτυρες τοῦ σαδισμοῦ του. « Ἡταν ὥραιος, σάν στάρ τοῦ κινηματογράφου, ἀλλά δέν κοίταζε ποτέ κανέναν στά μάτια», λέει ἡ Μάργκαρε Ἐνγλαντερ, πού εἰδε, μέ τά μάτια της, τὸν Μέντζελ νά κάνει, πάνω στήν κόρη της, τὸ προσφίλες του πειραματογράφου.

(31/7/80)

Καθημερινή: Σέ ἀρθρο τοῦ κ. Δ. Κέλλη, μέ τίτλο « Ὅποι ἀμφισβήτηση ὁ στρατηγικός ρόλος τῆς Τουρκίας» σημειώνεται: « Ἐν ἀντιθέσει πρός τὴν Ἐβραιοαμερικανικήν κοινότηταν ἡ ὅποια εἶναι καλώς ὠργανωμένη εἰς τὴν Ουάσιγκτων καὶ εἰς ὅλας τὰς 50 Πολιτείας, αἱ 450 Ἐλληνορθόδοξοι Ἐκκλησιαι καὶ 480 Ἀχεπικαὶ Ὀργανώσεις καὶ λοιποὶ Σύνδεσμοι εἶναι σχεδόν ἀδρανεῖς. Επιστρ., ἐν ἀντιθέσει πρός τὴν Ἐβραιο - Αμερικανικήν ἡγεσίαν, ἡ ὅποια δέν θά ἐδέχετο προσωπικούς συμβιβασμούς, μερικοί ἐλληνο - Αμερικανοί ἔχουν υπωνομισθῇ μὲ δεξιῶσεις εἰς τὸν Λευκόν Οίκον, μὲ ἐνα μετάλιον, μὲ μιαν πτησιν ἐπί Προεδρικοῦ ἀεροσκάφους διά νά μεταφέρουν πιστῶν τὴν Ὀλυμπιακήν δάδα, μὲ μιαν ἀποστολήν σε μία δευτερευουσή σημασίας ἐπιτροπήν καὶ υποσχέσεις θέσεων εἰς τὴν κυβέρνησην». (8/8/80)

Καθημερινή: Σέ ἀνταπόκρισι από τὸ Παρίσι τοῦ κ. Ρ. Σωμερίτη μέ θέμα « Ἡ Εὐρώπη ἀντιμετωπίζει κύμα νεοφασιστικῆς τρομοκρατίας» σημειώνεται ὅτι οἱ νεονazi ἐπιπίθενται εναντίον Ἐβραίων καὶ Ἀράβων γιατί μισούν καὶ τούς μεν καὶ τούς δέ. (17/8/80).

Ἐμπρός: «Το ἔρχόμενο ἔτος θά συγκεντρωθοῦν στὴν Ἱερουσαλήμ πολλές χιλιάδες Ἐβραίων. Είναι ὅλοι ἔκεινοι, πού βρίσκονται σκόρπιοι σ' ὅλο τὸν κόσμο, καὶ πού ἐπέζησαν ἀπό τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως τοῦ Χίτλερ.

Είναι ἡ πρώτη συνάντηση τοῦ ειδούς αὐτοῦ ἀπό τὸ τέλος τοῦ β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ἡ ἐπιτροπή, ἡ υπεύθυνη ἐπιτροπή για τὴν ὄργανωση καὶ πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ μῆτρηκ ἔχει ἡδη ἔνα προϋπολογισμό ἀπό 3/5 χιλιάδες δολλάρια. Σκοπός είναι νά ἀποτίσουν φόρο τιμῆς στὰ θύματα τῶν στρατοπέδων. (14/8/80)

Ἐλληνικός Βορρᾶς: «Ο ὑπουργός Θρησκευτικῶν Ὕποθεσεων τῆς Πόλωνιας, κ. Ζέρζου Κουμπέρακι, θά ἐπισκεφθῇ τὸ Ἱεραήλ τὸν ἔρχόμενο Οκτώβριο. Ο κ. Κουμπέρακι, μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πολονικοῦ Κ.Κ., θά μεταβῇ στὸ Ἱεραήλ με τὴν ιδιότητά του ὡς προέδρου τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς τοῦ ιδρύματος ἐνός ἐπιστημονικοῦ ίνστιτούτου, πού είναι νά ἀφιερωμένο στὴν μνήμη τοῦ Πολονοῦ ἐκπαιδευτικοῦ Γιάννους Κορταζάκ.

Ο Κορταζάκ, κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ β' Παγκοσμίου πολέμου, παρὰ τὴν προσφορά τῶν ναζιστῶν νά τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερο, δέν θέλησε νά ἐγκαταλείψῃ τὰ 200 ὄρφανά Ἐβραϊκῆς καταγωγῆς, γιά τά ὅποια ἦταν υπεύθυνος καὶ πέθανε μαζί τους στὸ κρεματόριο τοῦ στρατοπέδου συγκεντρώσεως τῆς Τρεμπλίνκα, το 1942. (14/8/80).

Ἐλευθεροτυπία: Τουρκικές νεοφασιστικὲς ὄμαδες ἐτοιμάζουν ἐπιθέσεις κατά τῆς Ἐβραικῆς κοινότητος στὴν Τουρκία, σύμφωνα μὲ πληροφορίες τῆς τουρκικῆς ἀστυνομίας (21/8/80).

Καθημερινή: Απεβίωσε, σε ἡλικία 91 χρόνων, ὁ πατέρας τῆς Αννας Φράνκ, ὁ Όττο (21/8/80).

Βῆμα: «Ἐρευνα τοῦ β. Π. Μαθιοπούλου μέ θέμα «Περιμένουν τή δίκη τους 2.500 ναζί ἐγκληματίες». (21/8/80).

2. ΠΕΡΙ ΙΣΡΑΗΛ

Αθηναϊκές ἐφημερίδες: Η Ἑλλάς καὶ τὸ Ἱεραήλ υπέγραψαν τὴν πρώτη τους συμφωνία γιά τουριστική συνεργασία, ἀνέφεραν ἀρμόδιες πηγές στὴν Ἱερουσαλήμ. Ο Ἱεραληνός ύπουργός Ἐμπορίου, Βιομηχανίας καὶ Τουρισμοῦ κ. Πάτ εἰπε, ὅτι ἡ Ἑλλάς καὶ τὸ Ἱεραήλ είναι οι δύο πιο ἀνεπτυγμένες τουριστικά χώρες τῆς περιοχῆς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. (25/6/80)

Μακεδονία: Κυψέλες αἴοι πλαστικό σχεδίασαν Ἱεραληνοί φωτιτές. Πλεονεκτόν σημαντικά ἀπό τις δύλινες κατασκευές (16/7/80).

Αθηναϊκές ἐφημερίδες: Ο Ὀργανισμός Βάμβακος διαργάνωνε ἐκπαιδευτική ἐκδρομή γιά τοὺς προσδευτικούς βαμβακοκαλλιεργητές στὸ Ἱεραήλ, μεταξύ 25 Αὔγουστου ἕως 5 Σεπτεμβρίου.

Ἐλληνικός Βορρᾶς: Δημοσιεύει τὴν πληροφορία ὅτι «Μια μεγάλη ὄμάδα νέων, ἀγοριών καὶ κοριτσιών, ἀπό δέκα χώρες τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ Ἱεραήλ πού βρίσκεται στὴ Θεσσαλονίκη καὶ φιλοξενεῖται ἀπό τοὺς δύο ραταριανούς ὄμιλους τῆς πόλης, ἐπισκέψθηκε τὸν ύπουρο Βορείου Ἐλλάδος κ. Νικόλαο Μάρτη. Οἱ ἐπισκέπτες φωτιτές καὶ φωτιτήριες πανεπιστημιών, χαρέτησαν τὸν κ. υπουργό σάν ἐκπρόσωποι τῆς νεολαίας τῶν χωρῶν πού ἀντιπροσωπεύουν, παρακολούθησαν μια σύντομη κατατοπιστική ὄμιλια του γιά τὴν Βόρεια Ἑλλάδα καὶ στὴ συνέχεια τὶς συμπληρωματικὲς πληροφορίες πού τοὺς ἔδωσε γιὰ περιοχές καὶ ὅρυματα πού ἔχουν ἡδη ἐπισκεφθεῖ, ὅπως ἡ Πέλλα, Ἑδεσσα. Βεργίνα, τὰ μουσεῖα καὶ ἴδιαίτερα τὴν νέα ἐκθεση τῶν θυσαμῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξανδροῦ». (1/8/80).

Πατρίς (Πύργου): Δημοσιεύει « Ἐντυπωθεῖσις ἀπό ἐπισκεψη στὴν Αίγινη τοῦ κ. Ν. Κοντογιαννόπουλου, τ. Βουλευτοῦ Ἡλείας. (13/8/80).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΒΑΣΟΥ Π. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ:

Εἰκόνες Κατοχῆς.

(Ἐκδόσεις «Μετόπη», 1980)

Τό βιβλίο αὐτό, ὅπως ἀναφέρει κι ὁ συγγραφέας του - γνωστός δημοσιογράφος κ. Β. Μαθιόπουλος - είναι συμπύκνωση μιᾶς ἐρευνας στὸ φωτογραφικό τμῆμα τοῦ γερμανικοῦ Ὀμοσπονδιακοῦ Ἀρχείου. Οι φωτογραφίες πού δημοσιεύονται πάρθηκαν, στὸ διάστημα 1941 - 1944, ἀπό τὰ γερμανικά συνεργεία τῆς Ούφα καὶ συνέθετον τὴν πιο ζωντανή εἰκόνα τῆς κατοχῆς.

Ἐλλάδος.

Οι φωτογραφίες αὐτές ξαναθυμίζουν στούς παλαιότερους τραγικές ἀναμνήσεις καὶ ζωντανεύουν γιά τὴ νέα γενιά μιὰ φοβερή περίοδο τοῦ νεώτερου Ἑλληνισμοῦ. Ἀποτελοῦν, ὅμως, τὰ φωτογραφικά αὐτά ντοκουμέντα καὶ μιὰ πρόκληση:

Συγκεκριμένα, ὅπως σημειώνει ὁ Β. Μαθιόπουλος, στὸ βιβλίο περιέχονται, ἐκτός τῶν ἄλλων:

«εἰκόνες ἀπό τὸ διωγμό τῶν Ἑλληνοεβραίων. Καὶ τέτοιες ύπαρχουν καὶ στὴν Ἐλλάδα: στὰ Γάννεννα καὶ στὴ Θεσσαλονίκη, ὅπου ἔγιναν οἱ μεγαλύτερες καταδιώξεις

Πολλές ἔχει δημοσιεύσει ἡ Ἱεραπλατινή (Σημειώση «ΧΡΟΝΙΚΑ» Ἱεραπλατινής) Κοινότητα.

Ἀλλά ύπάρχουν ἀσφαλῶς καὶ ἄλλες στὰ χέρια ιδιωτῶν ὅσες θέβαια δέν καταστράφηκαν. Καὶ τὸ βιβλίο αὐτό πιστεύουμε πώς ένα δώσει τὴν εὐκαιρία νά δημοσιευθοῦν ἀπό δόλα τὰ διαμερισμάτα τῆς χώρας ὅσες φωτογραφίες ἀπεικονίζουν γεγονότα τῆς περιόδου 1941 - 1944».

Τὰ «ΧΡΟΝΙΚΑ» πιστεύουν ὅτι τὸ βιβλίο αὐτό, μέ τὰ ἀποκλειστικά στοιχεῖα του, ἀξίζει νά διαβαστεί εύρυτερα καὶ νά δώσει τὴν εὐκαιρία καὶ σ' ἄλλες παρόμοιες ἐκδόσεις.

עַל חֵיִם הַיָּא

Δένδρον ζωῆς εἶναι ἡ Τορά...
(Παροιμ. 3:18)